

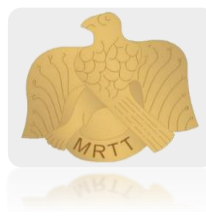

Ludovika - Nemzeti Közszerológati Egyetem

**V. RENDÉSZET – TUDOMÁNY –
AKTUALITÁSOK**

**A RENDÉSZETTUDOMÁNY A FIATAL KUTATÓK
SZEMÉVEL - 2023**

KONFERENCIAKÖTET

Kiadó:

Doktoranduszok Országos Szövetsége
Rendészettudományi Osztály

**Budapest
2023**

ISBN 978-615-6457-26-4

Szerkesztők:

Baráth Noémi Emőke
Mezei József

Lektorok:

Erdős Ákos
Dr. Fekete Márta
Dr. Nyeste Péter

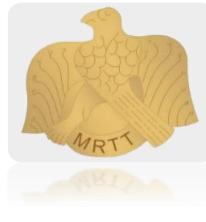
Minden jog fenntartva

A konferencia szervezői:

Doktoranduszok Országos Szövetsége
Rendészettudományi Osztály

Doktorandusz Önkormányzat – Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Magyar Rendészettudományi Társaság

Szervezők:

Csontos-Nagy Ivett, főszerző (Ludovika – Nemzeti Közszerzői Egyetem, Magyarország)

dr. Gál Erika, szerző (Ludovika – Nemzeti Közszerzői Egyetem, Magyarország)

Bacsó Bernadett, szerző (Ludovika – Nemzeti Közszerzői Egyetem, Magyarország)

Erdélyi Katalin, szerző (Ludovika – Nemzeti Közszerzői Egyetem, Magyarország)

Felföldi Péter, szerző (Ludovika – Nemzeti Közszerzői Egyetem, Magyarország)

Kalmár Ádám, szerző (Ludovika – Nemzeti Közszerzői Egyetem, Magyarország)

Lippai Zsolt Sándor, szerző (Ludovika – Nemzeti Közszerzői Egyetem, Magyarország)

Baráth Noémi Emőke, szerző (Ludovika – Nemzeti Közszerzői Egyetem, Magyarország)

Mezei József, szerző (Ludovika – Nemzeti Közszerzői Egyetem, Magyarország)

dr. Németh Ágota, szerző (Ludovika – Nemzeti Közszerzői Egyetem, Magyarország)

Schmidt Laura, szerző (Ludovika – Nemzeti Közszerzői Egyetem, Magyarország)

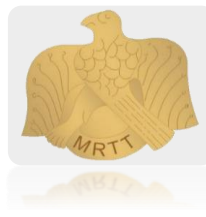
dr. Skorka Tamás János, szerző (Ludovika – Nemzeti Közszerzői Egyetem,
Magyarország)

Urbán Ferenc, szerző (Ludovika – Nemzeti Közszerzői Egyetem, Magyarország)

Kakócz Krisztián, szerző (Ludovika – Nemzeti Közszerzői Egyetem, Magyarország)

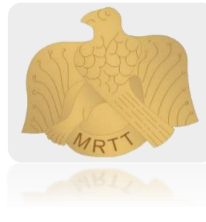

A pályázat az Emberi Erőforrások Minisztériuma megbízásából az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő által meghirdetett Nemzeti Tehetség Program NTP-TK-M-23-0002 kódszámú pályázati támogatásból valósult meg.

Tartalom

Bacsó Bernadett: Die Herausforderungen bei der Bekämpfung der Drogenkriminalität in den deutschsprachigen Ländern - A kábítószerrel kapcsolatos bűnözés elleni küzdelem kihívásai a német nyelvű országokban	5
Erdélyi Ákos: A gyermekprostitúció lélektani kérdései.....	17
Ripszám Dóra: Gyermek szexuális célú kereskedelme - Trafficking of children for sexual purposes.....	32
Bogár Peter: Védelem a védett személyek megfigyelése ellen.....	46

Bacsó Bernadett: Die Herausforderungen bei der Bekämpfung der Drogenkriminalität in den deutschsprachigen Ländern - A kábítószerrel kapcsolatos bűnözés elleni küzdelem kihívásai a német nyelvű országokban

5

Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Magyarország, Budapest
E-mail: bacso.bernadett@uni-nke.hu

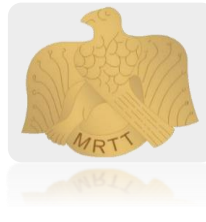
Absztrakt

A kábítószer problémája nemzetközi jelenségnek tekinthető. Szinte minden ország érintett ebben a témában, de különféle mértékben és eltérő módon. Folyamatosan új kábítószerrel összefüggő kihívásokkal nézünk szembe a bűnözés elleni küzdelem területén is. Az eltérő szabályozások miatt egyes országokon még erősebben tiltják a drogok birtoklását és a pszichoaktív szerek fogyasztását, mint korábban, viszont van olyan ország, ahol legalizálták az egyes kábítószer használatát. A kábítószer-függőség sok esetben bűnözői magatartáshoz vezet, hiszen a rendszeres fogyasztóknak szükségük van a szerre, amit esetlegesen kereskedelmi tevékenység folytán szereznek be. Jelen tanulmány 3 német nyelvű ország a kábítószerrel összefüggő bűnözés elleni küzdelem kihívásait, jogi modelljeit mutatja be és elemzi, mindemelett vizsgálja az országok közti összefüggéseket és a büntetőjogi szankciókat.

Kulcsszavak: kábítószer, kábítószer kereskedelem, bűncselekmény, bűnözés

Abstract in German

Das Drogenproblem ist ein internationales Phänomen. Fast alle Länder sind daran beteiligt, allerdings in unterschiedlichem Maße und auf unterschiedliche Weise. Bei der Verbrechensbekämpfung ergeben sich auch ständig neue drogenbezogene Herausforderungen. Unterschiedliche Regelungen führen dazu, dass der Besitz von Drogen und der Konsum der psychoaktiven Substanzen in einigen Ländern noch strenger als bisher verboten sind, aber es gibt auch Länder, in denen der Konsum der bestimmten Drogen legalisiert wurde. In Ungarn wird der Kampf gegen den Drogenkonsum immer noch als eine Frage des Zwangs und nicht

der Änderung oder Lockerung der Gesetze angesehen. Gegenwärtig sieht die Situation so aus, dass sich die Kriminalisierung die Lage in Ungarn nicht verbessern würde. Die Drogenabhängigkeit führt häufig zum kriminellen Verhalten, da die regelmäßigen Konsumenten Droge benötigen, die sie möglicherweise durch handelsmäßige Tätigkeiten erwerben. In dieser Vorlesung werden die Herausforderungen und rechtliche Modelle zur Bekämpfung der Drogenkriminalität in drei deutschsprachigen Ländern sowie in Österreich, Deutschland und in der Schweiz vorgestellt und analysiert, daneben werden die Zusammenhänge zwischen diesen Ländern und den strafrechtlichen Sanktionen geprüft.

Schlüsselwörter: Drogenproblem, Drogenabhängigkeit, Drogenkriminalität, drogenbezogene Herausforderung, Sanktion

Abstract in English

The drug problem is an international phenomenon. Almost all countries are involved, but to different degrees and in different ways. New drug-related challenges are also constantly arising in the fight against crime. Different regulations mean that the possession of drugs and the consumption of the psychoactive substances are even more strictly prohibited than before in some countries, but there are also countries where the consumption of the certain drugs has been legalised. In Hungary, the fight against drug use is still seen as a matter of coercion and not of changing or relaxing the laws. At present, the situation is such that criminalisation would not improve the situation in Hungary. Drug addiction often leads to criminal behavior, as regular users need drugs, which they may acquire through trafficking activities. In this lecture, the challenges and legal models for combating drug-related crime in three German-speaking countries as well as in Austria, Germany and Switzerland will be presented and analysed, and the links between these countries and criminal sanctions will be examined.

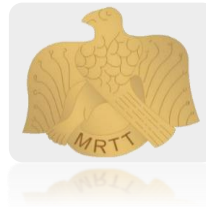
Keywords: drug problem, drug addiction, drug crime, drug-related challenge, sanction

Einleitung

Der ständige, technologische Fortschritt trägt dazu bei, dass die psychoaktiven Drogen und Betäubungsmittel leichter über die Grenzen geschmuggelt werden können und somit auch die damit verbundenen kriminellen Aktivitäten zunehmen. Die Drogenabhängigkeit verändert die familiären Verhältnisse der Drogenkonsumenten, ihre soziale Situation sowie ihren Platz und ihre Rolle in der Gesellschaft (Visontai-Szabó, 2018). Ferner können sie ihre persönlichen Beziehungen, Arbeitsplätze verlieren, die finanziellen Schwierigkeiten und nicht nur die bekannten gesundheitlichen Probleme können vorgekommen werden, sondern die potenziellen Gesundheitsrisiken von weniger bekannten Stoffen auch. (EMCDDA, 2023) Außerdem führt das schädliche Verhalten in vielen Fällen zu drogenbedingter Kriminalität, darunter können wir den Drogenbesitz, Drogenhandel verstehen. Die Straftaten werden auf unterschiedliche Weise und an unterschiedlichen Orten verbrochen. Man kann die Fälle aus einer kriminalgeographischen Perspektive betrachten, dann sieht man, dass verschiedene Drogendelikte in den Kantonen und Bundesländer innerhalb der deutschsprachigen Länder passieren können. Das Ziel der Studie ist die Darstellung der Drogenkriminalität und die Beschreibung der Gesetzgebung. Außerdem gibt es unterschiedliche Modelle zur Regulierung des Drogenkonsums in jedem der drei großen deutschsprachigen Gebiete, wie in Österreich, Deutschland und der Schweiz auch.

Österreich

Das benachbarte Österreich steht ebenso wie Ungarn regelmäßig vor Herausforderungen bei der Bekämpfung der Drogenkriminalität (Csigi, 2020). Eines der größten Probleme ist die weite Verbreitung des Drogenhandels. Die österreichischen Behörden bekämpfen die Drogenkriminalität mit einer Vielzahl von Maßnahmen. Österreich ist ein Zentrum für den Konsum und den Transit der psychoaktiven Drogen und beherbergt eine große Anzahl von kriminellen Gruppen. Aus kriminalgeographischer Sicht ist der internationale Flughafen Wien-Schwechat ein wichtiger Knotenpunkt für den Transit von Drogen aus südamerikanischen Ländern, vor allem für den Kokainhandel. Ein besonders wichtiger Faktor ist die Lage des Landes an der Balkanroute, wo die Opiate und Heroin nach Europa geschmuggelt werden. Darüber hinaus steht auch der Handel mit Amphetamin,

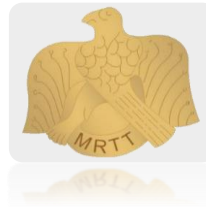
Methamphetamin und Cannabis im Mittelpunkt der kriminellen Aktivitäten, weil der illegale Drogenhandel im Darknet seit der Zeit des Coronavirus blüht (URL1). Österreich steht auf den Platz 6-7 der EU-Mitgliedstaaten mit der höchsten Anzahl von Drogensicherstellungen (EMCDDA, 2022).

In Österreich werden die Fälle nach dem Suchtmittelgesetz (SMG) klassifiziert. Das seit 1951 geltende Gesetz über die psychoaktiven Stoffe, Suchtgifte und deren Ausgangsstoffe wurde nach dem Beitritt zur Europäischen Union erneuert. Das Betäubungsmittelgesetz übernimmt das Einheits-Übereinkommen über Suchtstoffe von 1961 und das Wiener Übereinkommen von 1971 (Bundesgesetz über Suchtgifte, 2023).

Die neuen psychoaktiven Substanzen werden strafrechtlich anders geprüft, als die Suchtgiften. Es gibt unterschiedliche Regelungen zum Missbrauch und Handel. In Österreich kennt man zwei Möglichkeiten für Drogenmissbrauch.

Mit einer Geldstrafe oder bis zu einem Jahr Gefängnis wird man bestraft, der die Drogen herstellt, erwirbt, besitzt, anbietet oder liefert. Beim Eigenkonsum kann eine Freiheitsstrafe von sechs Monaten geordnet werden, wenn die Droge nicht in einem freien Ort konsumiert wird. Wenn ja, dann können die Mitglieder einer kriminellen Gruppe eine Straftat mit 2-3 Jahren Haft bekommen. Die Person, die mehr als die Höchstmenge besitzt, muss sie mit einer Haftstrafe von 3 bis 5 Jahren rechnen. Wer sich an einer Vereinigung als Mitglied beteiligt und so wird so ein Delikt begeht, muss man mit einer Freiheitsstrafe von 1 bis zu 10 Jahren bestrafen. Die Grenzwerte sind je nach Substanz unterschiedlich (Bundesgesetz über Suchtgifte, 2023).

Bei den neuen psychoaktiven Substanzen ändert sich die Regelung. Die Psychotropengrenzmengenverordnung legt die Grenzwerte fest. Nicht bestraft werden die Personen, die die Substanz besitzen, konsumieren und möglicherweise an andere weitergeben, wenn sie keinen Ertrag daraus haben und sich innerhalb der Grenzwerte bewegen. Im Falle des Handels mit psychotropen Stoffen können sie mit bis zu 3 Jahren Freiheitsstrafe bestraft werden. Wer sich die Grundstoffe beschafft oder besitzt, um große Mengen der Droge herzustellen, kann bis zu 2 Jahren Haft bekommen. Die Leute, die Droge jedoch herstelle, transportieren und damit handeln, können mit bis zu 5 Jahren Freiheitsstrafe bestraft werden.

Die Personen, die die Drogenausgangsstoffe zur Herstellung von Drogen missbraucht, können zu einer Freiheitsstrafe von bis zu einem Jahr verurteilt werden (Csigi, 2020).

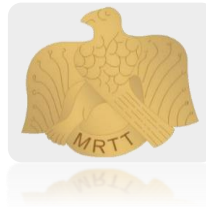
Das Ziel des Drogengesetzes von 1998 war es sicherzustellen, dass die Verbraucher für den persönlichen Besitz und Konsum von Drogen nicht bestraft werden, aber dies hat sich mit dem Anstieg der Kriminalität dramatisch geändert. Im Jahr 2001 war der Cannabis die häufigste Droge mit 59 % aller Straftaten (Karsai, 2001). Zusätzlich zum österreichischen Drogengesetz und den Bestimmungen der UN-Konvention gibt es seit 2012 eine Verordnung über die Regulierung der neuen psychoaktiven Substanzen, die die pharmazeutische Industrie in die Regulierung einbezieht. Die Drogen können das Nervensystem auf unterschiedliche Weise beeinflussen, sie wirken stark auf das zentrale Nervensystem, in manchen Fällen können sie Stimmungsschwankungen, Störungen oder sogar Halluzinationen verursachen (Erdős, 2015).

Im Jahr 2020 wurde das Drogengesetz geändert, da die Auswirkungen des Coronavirus auf das Strafvollzugssystem hatte. Die Zahl der Gefangenen ist gesunken, was auf die elektronische Überwachung, also die Heimaufsicht und auf Stundungen zurückzuführen ist.

Die neuen psychoaktiven Substanzen werden über das Internet und Darknet bestellt, per Post verschickt und den Empfängern als Briefe oder Pakete zugestellt. Im Jahr 2021 gingen mehr als 34 837 Anzeigen wegen Drogendelikten ein, davon 24 548 Strafverfolgungen im Zusammenhang mit Cannabis. Kokain und Crack, Heroin und Opiate folgten in der Reihenfolge. Seit dem COVID-Zeitraum hat sich die Drogenkriminalität nicht wesentlich verändert, die Zahl der Anzeigen und Sicherstellungen ist leicht zurückgegangen (Bericht zur Drogensituation 2022).

Laut SMG kann der Rückgang im Jahr 2021 auf den eingeschränkten Personen- und Warenverkehr zurückgeführt werden und auch die Drogenausgangsstoffe deuten auf eine Reduzierung und einen Mangel des Angebots hin. Als wichtige Information hat sich jedoch herausgestellt, dass der Cannabis auch mit synthetischen Cannabinoiden in Österreich gemischt wird, die beim Konsum sehr gefährlich sein können.

Bei der Bekämpfung der Drogenkriminalität ist ein Trend zur Zusammenarbeit in mehreren Bereichen erkennbar, um die sozialen Auswirkungen der Drogenproblematik zu

verringern. Die Behörden verstärken die Polizeipräsenz in Gebieten, in denen der Drogenhandel stark verbreitet ist, und auch die Rehabilitation von Drogenkonsumenten spielt eine wichtige Rolle bei der Bekämpfung der Drogenkriminalität. Die Drogenambulanzen und -kliniken sowie Nichtregierungsorganisationen helfen ebenfalls bei der Suchtbekämpfung. Die Prävention und der Schutz von Kindern und Jugendlichen spielen eine wesentliche Rolle, und ihr personalisierter Ansatz ist der Schlüssel zur Wirksamkeit.

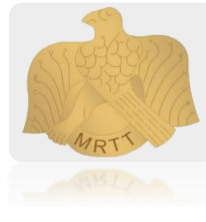
In Österreich wird ständig an der Sicherheit der Menschen und dem Schutz vor Drogenkriminalität gearbeitet, doch als Mitgliedstaat der Europäischen Union steht das Land vor den Herausforderungen der Drogenkriminalität. Dank des technischen Fortschritts nimmt die Drogenkriminalität von Jahr zu Jahr zu. Darüber hinaus stellt das strafrechtliche Sanktionssystem ein Problem dar. Wie in Ungarn, in Österreich gibt es strenge Strafen für Drogenkriminalität, die jedoch in vielen Fällen nicht wirksam sind (Csigi, 2020).

Deutschland

Die Rolle der synthetischen Drogen hat weiterhin eine große Bedeutung. Auf dem internationalen Markt ist die Herstellung von Amphetamin und Ecstasy die wichtigste Gewährleistung für den Drogenhandel.

Der Online-Markt macht 0,2 % des gesamten Drogenhandels aus, während Drogen 62 % aller Produkte und Dienstleistungen im Darknet ausmachen. Abgesehen von Deutschland werden die meisten Drogen online im Vereinigten Königreich, Spanien, Frankreich und den Niederlanden gekauft, wobei Cannabis, Amphetaminderivate, Kokain und neue psychoaktive Substanzen die beliebtesten Drogen sind (Ürmösné et al., 2022).

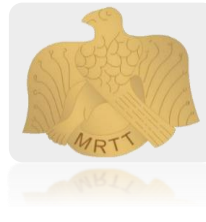
In höher entwickelten Ländern wie Deutschland werden die Fälle von Drogenkriminalität immer komplexer und schwieriger. Sie bleibt eine ständige Herausforderung für die Gesellschaft. Die deutsche Polizei versucht, das Problem der Kriminalitätsbekämpfung auf verschiedene Weise anzugehen. Das Hauptaugenmerk liegt an der multidisziplinären Zusammenarbeit, denn der Drogenkonsum sollte verhindert werden und die Verbesserung der öffentlichen Gesundheit ist am wichtigsten (Europäisches Parlament, 2022). In verschiedenen Programmen werden die Jugendlichen für die schädlichen

Auswirkungen des Drogenkonsums sensibilisiert und sie sollen erlernen, wie sie die Gefahren von Drogen erkennen können, um so die Verbreitung des Drogenkonsums zu verringern. Neben der Prävention bieten Hilfe die therapeutischen Programme bei der Behandlung von Drogenabhängigen und eine Unterstützung bei der Resozialisierung (EMCDDA, 2022).

Darüber hinaus bekämpfen die Behörden den Drogenhandel mit strafrechtlichen Maßnahmen auch. Zu den polizeilichen Maßnahmen gehören Razzien, die Aufdeckung von Labors, in denen Drogen angebaut werden, und die Bestrafung von Drogenhändlern. Deutschland arbeitet auch mit den Behörden jenseits der Grenze zusammen, um Drogenkriminalität zu verhindern. Die offenen Grenzen machen es immer schwieriger, die Ausbreitung des Drogenhandels zu hemmen und kriminelle Organisationen zu zerschlagen. Diese Art des Drogenhandels verursacht schwerwiegende soziale und gesundheitliche Schäden für den Einzelnen und verändert auch die Wirtschaft und die Sicherheit. In einigen Fällen führt die Drogenabhängigkeit zum kriminellen Verhalten, da die Konsumenten auf den regelmäßigen Konsum von Drogen angewiesen sind, die sie durch kommerzielle Aktivitäten erworben können. Wegen des technologischen Fortschritts sind sie in der Lage, sich die Substanz mit wenigen Mausklicks zu beschaffen und sie in der Hoffnung auf hohe Gewinne kommerziell weiterzuverkaufen.

In Bezug auf die Gesetzgebung sind die deutschsprachigen Gebiete durch ähnliche Verfahren, wie das österreichische Recht gekennzeichnet. Allerdings sind die Straftatbestände des Missbrauchs der psychoaktiven Substanzen in den Bundesländern unterschiedlich geregelt. In den Bundesländern ist Cannabis die an der häufigsten konsumierte Substanz (Die Deutsche Suchthilfestatistik, 2021). Die Grenzwerte werden auf der Grundlage des THC-Gehalts und der Grammzahl festgelegt, und jeder, der diese Grenzwerte überschreitet, wird strafrechtlich verfolgt. Mecklenburg-Vorpommern, Baden-Württemberg, Bayern, Niedersachsen, Sachsen-Anhalt, das Saarland, Hamburg, Brandenburg, Hessen und Schleswig-Holstein haben den niedrigsten Grenzwert, nämlich 6 Gramm Cannabis. In den Bundesländern, wie Thüringen, Rheinland-Pfalz und Nordrhein-Westfalen sind 10 Gramm erlaubt, und die Bundesländer mit der höchsten Freigrenze sind Bremen und Berlin, wo 16 Gramm erlaubt sind (URL 2).

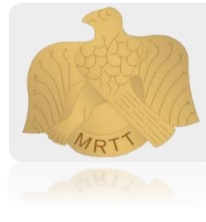
Nach § 316 StGB ist das Fahren unter Cannabiseinfluss eine Straftat, wenn sich die Fahrweise des Fahrers ändert. In solchen Fällen wird der Führerschein entzogen. Wenn die Änderung der Fahrweise jedoch nicht offensichtlich ist, wird nur ein einmonatiges Fahrverbot angeordnet und zusätzlich eine Geldstrafe von 500 € für die Straftat verhängt (URL3).

12

In Deutschland ist, wie in den meisten Ländern, der Anbau, der Besitz, der Transport und der Handel mit illegalen Drogen strafbar, da es sich um einen Verstoß gegen das Betäubungsmittelgesetz (BtMG) handelt. Die Zahl der Straftaten ist in den letzten Jahren bis 2021 stetig gestiegen. Im vergangenen Jahr wurden 361 000 Straftaten im Jahr 2021 begangen. In Deutschland gab es 33.000 Fälle von Cannabis, die an den häufigsten konsumierten Drogen im Drogenhandel, danach von 22.000 Fällen von Kokain und 10.800 Fällen von Straftaten im Zusammenhang mit Heroinhandel. Die cannabisbezogenen Straftaten machen zwei Drittel aller Drogendelikte aus, gefolgt von einem Anstieg der Kokainstraftaten, wobei eine Rekordmenge an Kokain sichergestellt wurde. Auch die Zahl der Todesfälle hat zugenommen: Zwischen 2012 und 2021 starben 1 826 Menschen an den Folgen des Drogenkonsums, zumeist an gesundheitlichen Problemen, die durch ihren übermäßigen Konsum verursacht wurden (URL 4).

Als Nachbarland der Niederlande ist auch Deutschland in großem Umfang an der Herstellung einiger der von den Niederlanden geförderten Drogen beteiligt, vor allem in der Pharmaindustrie. In vielen Fällen ist der Ertrag beträchtlich und kann als Teil der legalen Wirtschaft verbucht werden (Rauschgiftkriminalität 2021). Deutschland erstellt außerdem einen jährlichen Bericht, der um das Bundeslagebild der Drogenkriminalität geht, der die neuesten jährlichen polizeilichen Erkenntnisse und Statistiken zur Drogenkriminalität enthält. Darin werden auch die Drogenarten, die Zahl der Drogentoten, der Drogenanbau, die Herstellung, der Transport und der Handel mit Drogen aufgeführt.

Es kann festgestellt werden, dass die Zahl der gewerbsmäßigen Drogendelikte im Jahr 2021 zurückgegangen ist, aber seitdem ist die Gesamtzahl der Drogendelikte gestiegen, und auch die Zahl der Drogendelikte im Zusammenhang mit neuen psychoaktiven Substanzen hat in den letzten Jahren zugenommen. Die Zahl der Heroin-, Kokain- und Crystal-Delikte hat ebenfalls zugenommen, während die Zahl der Amphetamin-, Ecstasy- und Cannabis-Delikte

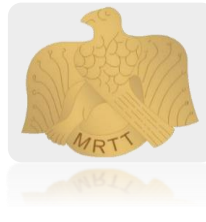
leicht zurückgegangen ist. Zwischen 2020 und 2021 wurden mehr als 280 000 Verdächtige wegen Drogendelikten registriert. Die Mehrheit der Verdächtigen war männlich, mit einer Verdächtigen-Quote von 87 %. Hinsichtlich der Nationalität waren 74% Deutsche, dann von Türken mit 11%, Polen mit 9,5% und Syrern mit 7,1% (Rauschgiftkriminalität 2021).

13

Schweiz

Die Schweiz hat schon immer anders gedacht als die europäischen Länder. Trotz ihres eher konservativen Ansatzes waren sie in der Lage, in der Drogenpolitik Kompromisse einzugehen. Dank des zunehmenden Drogenkonsums haben sich die Veränderungen vollzogen. Die Leute haben mit der Hilfe der Regierung und mit den Fachkräften zusammengearbeitet und konnten viele Erfolge bei der Verringerung des Drogenkonsums und der Kriminalität verzeichnen, denn vor 30 Jahren war ihr Land voll von Heroinabhängigen. Sie haben erkannt, dass sich die Schadensbegrenzungs- und Präventionsprogramme gegenseitig ergänzen können, aber aufgrund der unterschiedlichen Gesetze ist es schwierig, ein Land mit einem anderen zu vergleichen.

In der Schweiz haben sich die Daten zum illegalen Drogenkonsum in den letzten Jahren nicht wesentlich verändert, wobei die 15-Jahres-Prävalenz des Drogenkonsums in der Gesamtbevölkerung von Schweiz einen Abwärtstrend aufweist (Das Schweizer Suchtpanorama, 2021). Für den Großteil des illegalen Drogenkonsums kann jedoch festgestellt werden, dass die Zahl der Konsumenten in den letzten Jahren gestiegen ist und die Männer und Jugendliche sind die Hauptgruppen mit höherem Drogenkonsum. Im Jahr 2019 haben die Abwasserstudien gezeigt, dass der Pro-Kopf-Kokainkonsum in der Schweiz in den größeren Städten wie in St. Gallen, Zürich, Basel, Genf und Bern an der Spitze der Kriminalitätsgeografie steht. Daneben sind die Stimulanzien in Zürich und die Methamphetamin in Basel ein beliebtes Produkt. Die schwerwiegendsten Drogenprobleme sind nach wie vor auf den Heroinkonsum zurückzuführen, wobei die Zahl der Drogentoten 2018 um 20 % gestiegen ist (EMCDDA, 2019). Der Drogenmarkt hat sich verändert, denn im Jahr 2019 wurde der Cannabis mit synthetischen Cannabinoiden gemischt. Während der COVID-Krise führten die eingeschränkten Lebensbedingungen (Ürmösné-Kovács, 2022) und die eingeschränkte Mobilität zu den Veränderungen auf dem Drogenmarkt, da die Lieferketten durch Vorschriften

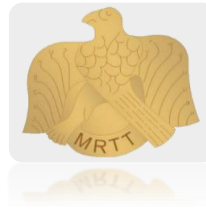

unterbrochen wurden. Verschiedene Studien teilten uns mit, dass die neuen Beschränkungen auf dem Drogenmarkt kein großes Problem darstellten würden, da sie relativ leicht damit umgehen konnten. Die Drogen waren fast ohne Qualitäts- und Preisunterschiede erhältlich, mit der Ausnahme von Cannabis, das zum Mangel führte. Die Untersuchungen und Abwassertests bestätigten in der Schweiz, dass der Drogenkonsum in dieser Zeit nicht geringer war als vor der Weltwirtschaftskrise. Die Schweiz gehört zu den Ländern, die im Jahr 2020 die Europäische Drogenkonvention unterzeichnet haben. Genauso wie in Deutschland, in der Schweiz wurde auch über die Zulassung von Cannabis für Rekreationsziel diskutiert (EMCDDA, 2022). Das Betäubungsgesetz (BetmG) wurde in der Schweiz revidiert, und seit August 2022 beteiligen sich mehrere Großstädte, darunter Basel, Bern, Genf, St. Gallen und Zürich, an einem Projekt zur Vermarktung von Cannabis für medizinische Zwecke im Rahmen eines kontrollierten und bearbeiteten Pilotprogramms.

Staatlich kontrollierte Unternehmen, die über eine Lizenz nach dem schweizerischen Recht verfügen, dürfen nur Cannabis anbauen. Die Änderungen in der Drogenpolitik werden zu positiven Ergebnissen führen, wenn der Cannabis unter kontrollierten Bedingungen angebaut wird, die die Verfolgung von Drogenkonsumenten erleichtert (Schweizer Suchtpanorama 2021). Darüber hinaus wurde ein Vier-Säulen-Risikomodell zu der schweizerischen Drogenpolitik eingeführt, um die Maßnahmen je nach Art und Intensität des Drogenkonsums zu differenzieren. Es umfasst die Repression, Schadensminderung, Behandlung und Prävention sowie die Frage, wer was und wie konsumiert hat, um ein umfassenderes und differenzierteres Bild der Problemsituation zu erhalten (URL5).

Zusammenfassung

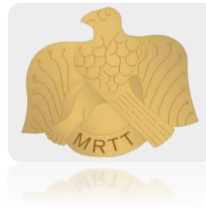
Die neuen psychoaktiven Substanzen, die erstmals auf dem europäischen Markt in Erscheinung getreten sind, haben anhaltende soziale Auswirkungen auf unser Leben. Die Verringerung der Kriminalität und der durch den Drogenkonsum verursachten psychischen und physischen Probleme ist eines der wichtigsten Ziele. Der Anbau von Drogen aus kontrollierten Quellen kann dazu beitragen, den Drogenmarkt und die Drogenkriminalität einzudämmen. Der Drogenhandel ist in verschiedenen Formen, aber überall strafbar, und es werden die strengsten Strafen verhängt. Auch in den deutschsprachigen Ländern gibt es spezifische Gesetze und

Vorschriften, die den Handel und Missbrauch von Drogen und psychoaktiven Substanzen regeln.

Verwendete Literatur:

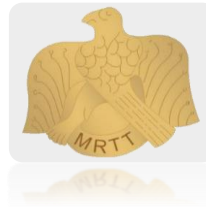
1. Bericht zur Drogensituation (2022): Ergebnisbericht, Wien Oktober 2022
2. Bundesgesetz über Suchtgifte, psychotrope Stoffe und Drogenausgangsstoffe (Suchtmittelgesetz - SMG) StF: Bundesgesetzblatt I Nr. 112/1997 <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung/Bundesnormen/10011040/SMG%2c%20Fassung%20vom%2013.03.2023.pdf>
3. Bundeskriminalamt (2021) Drogenkriminalität Bundeslage 2021
4. Csigi Ádám (2020): Kábítószer szabályozási modellek a szomszédos EU tagállamokban
5. Das Schweizer Suchtpanorama 2021
6. https://www.suchtschweiz.ch/fileadmin/user_upload/DocUpload/2021/2021SchweizerSuchtPanorama.pdf
7. Die Deutsche Suchthilfestatistik 2021 <https://www.suchthilfestatistik.de/ueber-die-dshs/aktuelles/detailansicht/dshs-jahresbericht-2022-erschienen.html>
8. EMCDDA (2022): European Drug Report 2022: Trends and Developments. Lisbon: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction
9. Erdős Ákos (2015): Droghelyzet: tiltás kontra legalizáció Magyar Rendészet 2015/3. 11-26
10. Europäisches Parlament (2022): BERICHT über den Vorschlag für eine Verordnung des Europäischen Parlaments und des Rates über die Drogenagentur der Europäischen Union https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2022-0289_DE.htm
11. Karsai Krisztina (2001): Drojjog Ausztriában. Acta Universitatis Szegediensis – Acta Juridica et Politica. Tomus LIX. Fasciculus 8. Szeged
12. Mátyás Szabolcs (2020): Bűnözésföldrajz, Egyetemi jegyzet, Didakt Kiadó
13. Sivadó Máté (2019): A legújabb tendenciák drogterületen szerte a világon- Pécsi határőr tudományos közlemények 21. (2019.) 191-197.
14. Ürmösné-Kovács-Kudar (2022): A Sokszínű Kar III. konferencia tudományos előadásai dióhéjban. Magyar Rendészet 22: 1 pp. 239-251, 13 p.

15. Ürmösné-Kovács (2022): Az online oktatás hatékonysága a rendészettudományi karon az oktatók és a hallgatók szemüvegén keresztül – egy hibrid kutatás eredményei, Védelem Tudomány: Katasztrófavédelmi online tudomány folyóirat 7: 1 pp. 191-219, 29 p.
16. Verordnung des Bundesministers für Arbeit, Gesundheit und Soziales über die Untergrenzen einer großen Menge (Grenzmengen) bei psychotropen Stoffen (Psychotropen-Grenzmengen-Verordnung - PGV) StF: BGBl. II Nr. 378/1997
17. Verordnung des Bundesministers für Arbeit, Gesundheit und Soziales über den Verkehr mit und den Umgang mit psychotropen Stoffen (Psychotropenverordnung - PV) StF: BGBl. II Nr. 375/1997
18. Verordnung des Bundesministers für Arbeit, Gesundheit und Soziales über den Verkehr mit und den Umgang mit Suchtgiften (Suchtgiftverordnung - SV) StF: BGBl. II Nr. 374/1997
19. Verordnung des Bundesministers für Gesundheit über die Grenzmengen von Suchtgiften (Suchtgift-Grenzmengen-Verordnung - SGV) StF: BGBl. II Nr. 377/1997

Internetquellen:

1. URL1:<https://de.statista.com/statistik/daten/studie/974485/umfrage/angezeigte-straftaten-nach-dem-suchtmittelgesetz-in-oesterreich-nach-suchtgift-suchtmittel/> (Datum des Downloads: 15.02.2023)
2. URL2:<https://www.dahag.de/c/ratgeber/strafrecht/cannabis-in-deutschland>(abgerufen 16.02.2023)
3. URL3:https://www.anwalt.de/rechtstipps/trunkenheit-im-strassenverkehr-316-stgb-durch-betaeubungsmittel-cannabis-schnelle-hilfe_158364.html (ABGERUFEN AM 16.02.2023)
4. URL4:<https://de.statista.com/themen/3739/drogendelikte/#topicOverview>(abgerufen am 15.02.2023)
5. URL5:<https://de.statista.com/themen/4358/illegale-drogen-in-der-schweiz/#dossierKeyfigures>

Erdélyi Ákos: A gyermekprostitúció lélektani kérdései

Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Magyarország, Budapest
E-mail: erdelyi.akos@stud.uni-nke.hu

17

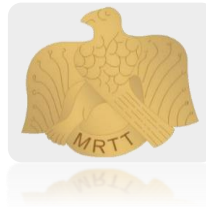
Absztrakt

A gyermekkorúak sérelmére elkövetett szexuális bűncselekmények kiemelt és jelentős tárgyi súlyú bűncselekmények. A fiatalkori személyiségfejlődés az átélt abúzus hatására súlyosan károsodhat, amelyet a súlyos pszichotrauma tovább fokoz. A sértettek vonatkozásában szinte valamennyi pszichiátriai kórkép kialakulhat, amely további funkcióvesztéssel, például szociális izolációval, kötődési nehézségekkel, szuicid veszélyeztetettséggel társulhat. Fokozottan igaz ez azokra az esetekre, amikor a sértett a szexuális traumának többszörösen, ismétlődő jelleg mellett van kitéve. Erre jó példa a gyermekprostitúció esete is, amikor is a sértett felett totális kontrollt gyakorol egy – vagy több – külső személy, ezzel lerombolva önrendelkezését. A prostitúciónak kitett gyermekkorúak már nagyon korán, gyakran 4 éves koruk előtt viktimizálódnak, és nagyon sok esetben alig látnak reményt arra, hogy életük rendeződjön. Tanulmányomban két, hazai szakemberek által közölt esettanulmányon keresztül prezentáltam a gyermekprostitúció okozta mentális diszfunkciókat és kockázatokat, és mutatok rá ezek bűnügyi pszichológiai és intézkedéslélektani kihívásaira.

Kulcsszavak: gyermekprostitúció, klinikai pszichológia, pszichotraumatológia, intézkedéslélektan, kríziskezelés.

Abstract

Sexual crimes committed against minors are crimes of priority and serious material rights. Youthful personality development can be severely damaged as a result of experienced abuse, which is further aggravated by severe psychotrauma. In relation to the victims, almost all psychiatric symptoms can develop, which can be associated with further loss of function, for example, social isolation, attachment difficulties, and suicide risk. This is especially true in cases where the victim is repeatedly exposed to sexual trauma in a repetitive manner. A good

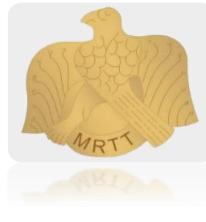
example of this is the case of child prostitution, when one – or more – external persons exercise total control over the victim, thus destroying his or her self-determination. Children exposed to prostitution are victimized very early, often before the age of 4, and in many cases they see only a little hope that their lives will be settled. In this article, I present the mental dysfunctions and risks caused by child prostitution through two case studies presented by hungarian experts, and I will point out their criminal psychological and investigative psychological challenges.

Keywords: child prostitution, clinical psychology, psychotraumatology, investigative psychology, crisis management.

Bevezetés

A szexuális bűncselekményeket az életellenes deliktumokat követő legkomolyabb tárgyi súlyú bűncselekmények között tartjuk számon (Erdélyi, 2022a; Lohner, 2019) – azok az esetek pedig fokozottan szenzitívek, ahol a sértett gyermek- vagy fiatakorú személy. Ez a szenzitivitás a társadalmi gondolkodásban és véleménynyilvánításban is jól reprezentált: az ilyen bűneseteket fokozott társadalmi érdeklődés övezi. A fokozott érzékenység a jelenleg hatályos büntetőeljárás törvényünkben (továbbiakban Be.) is megjelenik, tekintettel arra, hogy a Be. 81. és 82. §-ban külön rendelkezik a különleges bánásmódot igénylő sértettek köréről, ezen belül is a 82. § c) pontja nevesíti, hogy a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmény sértettje automatikusan a különleges bánásmódban részesülő sértettek közé tartozik.

Noha a szexuális bűncselekmények közül a legnagyobb fókusz az erőszakos tényállásokra (Parti, Szabó & Virág, 2017) – úgy, mint a szexuális erőszakra és szexuális kényszerítésre – helyeződik, a gyermek- és fiatakorúak esetében nagy számban találkozunk a szexuális kizsákmányolás jelenségével is, amit egyszerűen gyermekprostitúciónak nevezünk. A prostitúciós tevékenység pszichodinamikai szempontból annyiban különbözik a szexuális erőszaktól, hogy térben és időben is elhúzódó, ismétlődő cselekményeket foglal magába, amelyekhez sok esetben erőszak is társul. Az elszenvedett cselekmények olyan traumákkal járnak együtt, amelyek komoly organikus megbetegedésekhez, szociális izoláltsághoz és

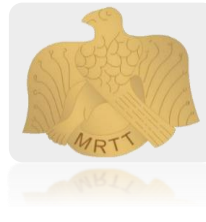
pszichés funkcióvesztésekhez vezetnek, ezeken túl pedig számos bűnügyi – művelési pszichológiai kérdést is magukban rejtnek.

Az első esettanulmány

Jelen írásom és a témáról való gondolkodás alapját két esettanulmány szolgáltatta. Az első esetet Farkas Johanna és több kollégája prezentálta (Farkas és mtsai, 2022; Farkas & Simonné Hubai, 2022), amelyet a következőkben, a lényegét kiemelve és a kutatói gondolkodás megértését elősegítve én is bemutatok.

Farkas és munkatársai egy pszichiátriai osztályos ellátást igénylő, azt megelőzően speciális gyermekotthonban nevelkedő pszichotikus fiú esetét mutatták be. Familiáris anamnézisében traumákkal terhelt gyermek- és fiatalkor rajzolódott ki: kötődési nehézségek, beilleszkedési problémák, szexuálisan proaktív viselkedés. A fiú édesanyjának első gyermeke volt, aki édesapját sosem ismerte. Édesanyja prostituáltként dolgozott, aki emiatt letöltendő szabadságvesztés-büntetést kapott. A fiatal fiúval kapcsolatban egészen 13 éves koráig nem merült fel, hogy veszélyeztető körülmények között él; ekkor egy ékszerlopás miatt került egy vidéki család- és gyermekjóléti központ látókörébe. 14 éves volt, amikor nyomozás indult egy lakossági bejelentés kapcsán, miszerint édesanyja női parókába és ruhába öltöztetve prostitúciós tevékenység végzésére kényszerítette. Ennél fogva a gyámhatóság a fiatal nevelésbe vételét megszüntette. Ekkor már a közte, édesanyja és nevelőapja közti kapcsolat megromlott, ami miatt a szintén prostitúcióból élő nagymamájához és nagynénjeihez költözött, akik, akár testi kényszerítést alkalmazva, tiltott kéjelgésre kényszerítették. Különböző social media felületeken, zárt csoportokban hirdette magát, aminek köszönhetően kialakult egy állandó kuncsaftköre is. Mivel a nyomozóhatóság tagjai tiltott prostitúció miatt, emberkereskedelem feltételezett áldozataként kezelték, előbb speciális szakellátásba, majd a Heim Pál Országos Gyermekgyógyászati Intézet Gyermek és Serdülő Pszichiátriai Osztályára került felvételre, 2021 szeptemberében.

Az elvégzett vizsgálatok számos pszichés diszfunkciót tártak fel, amelyek komplex poszttraumatikus stressz zavar fennállására utaltak: flashback-ek, váratlan emléketörések, súlyos bántalmazásból származó pszichotraumák, szuicid intenciók. Számos traumatogén

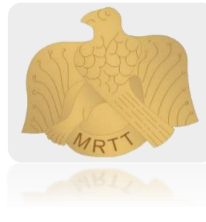

eseményről beszélt: egy alkalommal két bátyja és azok barátai kihasználták bódult állapotát, megkötözték, és szexuálisan bántalmazták; más alkalommal, a férfiakkal való szexuális kapcsolata miatt nevelőapja szöges bottal verte meg. Az osztályos kezelés alatt akusztikus parancshallucinációkról számolt be, ezért gyógyszeres terápiában is részesült. Ami egy aprócska reménysugár, hogy az osztályos kezelésnek köszönhetően stabilizálódott, így további kezelése járóbeteg ellátás kereteiben folyt.

A második esettanulmány: Lonci esete

A második tanulmány (Fliegauf & Sófi, 2023) ugyancsak egy fiatal fiú esetét mutatta be. A fiatal Lonci (fiktív név, amelyet Fliegauf és Sófi, az esettanulmány szerzői adtak a fiúnak) állítása szerint 11 évesen kriminalizálódott és viktimizálódott: ekkortól „árulta testét”. Osztályos kezelése 2021 őszén kezdődött; ekkor kapcsolati bántalmazás miatt került kórházba. Saját elmondása szerint 4 éves korától nőnek tartja magát, ennek megfelelően is öltözködik. Édesanyja ebben az időben női becenevet adott neki, amit azonban Lonci később megváltoztatott, mert azt nem szerette. A meghallgatás során hasi görcsökre panaszkodott: „nem régen pozitív lett a terhességi tesztje, nem érti, hogy miért, pedig fogamzásgátlót is szedett” (Fliegauf & Sófi, 2023, 95. o.). Bal alkarján falcolásnyomok láthatók, amelyek feszültségredukciós célt szolgáltak.

Az elvégzett vizsgálatok Lonci esetében is igen komoly mentális zavarokat állapítottak meg: nemi szerep diszfória (vagyis, amikor a tapasztalati világban megnyilvánuló nem és a biológiai nem között legalább 6 hónapon át inkongruencia áll fenn, amely jelentős szenvedéssel jár), deluzív terhesség, fokozott auto- és heteroagresszív kitörések, vélelmezhető skizofréniaspektrum zavar és skizoid személyiségzavar, pszichotikus dekompenzáció, fokozott szuicid készletések. Ahogyan pedig arra a szerzők is rámutattak, „*Lonci esetéből láthatjuk, hogy a gyermekek szexuális kizsákmányolása komplex probléma, a pszichiátriai és pszichológiai eszköztár nem elegendő a probléma megoldására*” (Fliegauf & Sófi, 2023, 108. o.), ugyanakkor véleményem szerint önmagában már jelentős eredmény, hogy erről a szakmai közeg diskurzust és vizsgálódást folytat. E nélkül a jelenség is rejtve maradna.

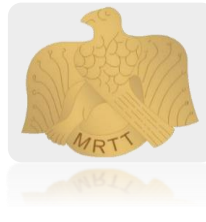

Mindemellett, a fenti két eset számos olyan kérdést vet fel, amelyek a gyakorlati életben jogosan merülhetnek fel a nyomozóhatóság és a bűnügyi pszichológia részéről.

A hosszan tartó szexuális bántalmazás pszichotraumatológiája

A prostitúciós tevékenységre kényszerítés és szexuális kizsákmányolás traumatogén hatásai nagyban hasonlítanak az egyszeri szexuális bántalmazás pszichés következményeire. A szexuális abúzus, mint destruktív cselekmény hatása a sértett önrendelkezésének teljes lerombolása, testi integritásának megsértése, a sértett feletti totális kontroll megszerzése és gyakorlása. A bántalmazás ezen típusa komplex negatív hatást eredményez a sértettnél, életre hívva olyan organikus megbetegedéseket, mint a kardiovaszkuláris és gasztrointesztinális megbetegedések, túlevés és alvászavar. A sértett mentális állapota is sérül, rezilienciája és megküzdése csökken, és olyan kórképek jelenhetnek meg, mint a hangulati élet zavarai, borderline személyiségzavar, illetve a kóros mértékű alkohol-, és deviáns szerfogyasztás (Kuritárné Szabó & Merza, 2017; Nyúl és mtsai, 2018; Saptura & Soponyono, 2018). Ugyanakkor, ahogyan azt a két eset mentén is látjuk, ezeken kívül számos további, a személyiséget alapjaiban megváltoztató, akár egész életen át tartó mentális problémák alakulhatnak ki.

Az egyik legkomolyabb következmények közé tartozik a sértettek öngyilkossági kísérlete vagy befejezett öngyilkossága. *„Az öngyilkossági kísérletek esélye négyszeres, behatolással járó esetekben majdnem tizenkétszeres (...); az alvászavarok esélye pedig a szexuálisan bántalmazottak körében tizenhatszorososa a nem bántalmazottakhoz képest”* (Kuritárné & Merza, 2017, 90. o.). A hosszan tartó, visszatérő bántalmazás a bántalmazott rezilienciáját is jelentősen destrukálja, ezáltal csökken az áldozat belső alkalmazkodó képessége. A reziliencia nem más, mint az averzív hatásokkal és ingerekkel szemben kialakuló és tapasztalható rugalmas ellenálló képesség: *„egyes szerzők szerint a reziliencia azon protektív hatású tényezők és folyamatok összességét jelenti, melyek hozzájárulnak az adaptációhoz annak ellenére, hogy az egyén jelentős rizikótényezőknek van kitéve”* (Knapék & Kuritárné Szabó, 2015, 253. o.). A gyermekprostitúció sértettje fokozott rizikófaktoroknak van kitéve: visszatérő abúzus, szexuális kényszerítés, saját integritás feletti teljes akaratvesztés. Mindezek következménye, ahogy azt látjuk, nemcsak a mentális zavarok megjelenésének fokozott

eshetősége, hanem olyan személyiségtrajtek deficitje, mint például a reziliencia. Ugyanakkor kutatások által igazolt, hogy az abúzus és a trauma időbeni észlelése és megfelelő kezelése esetén az ún. poszttraumatikus reziliencia nagyban hozzájárul az áldozat pszichés stabilitásának visszaszerzéséhez (Agaibi & Wilson, 2005).

Felmerül a kérdés: milyen eszköztárral rendelkeznek a nyomozó és vizsgáló az ilyen helyzetekben, ha rendelkezik egyáltalán? Illetve ezekhez az eszközökhöz hozzáfér-e? Egyáltalán a bűnügyi pszichológia milyen magyarázatokkal és nyomozástámogató eljárásokkal képes segíteni a nyomozóhatóság munkáját?

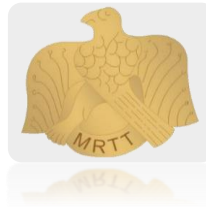
Bűnügyi pszichológia és gyermekprostitúció

Mindenekelőtt fontosnak látom tisztázni konceptualizálni a bűnügyi pszichológia terminust.

A köznyelvben és a szakmai vizsgálódásban is a kriminálpszichológia és a bűnügyi pszichológia gyakran egymás szinonimájaként jelenik meg, ugyanakkor véleményem szerint a kettő közé nem feltétlenül tehetünk egyenlőségjelet.

A kriminálpszichológia definíció szerint a pszichológiatudománynak azon alkalmazott területe, amely a bűnelkövetéssel, a bűnelkövetővel, valamint a bűnözéssel, mint társadalmi jelenséggel foglalkozik. Vizsgálódásának középpontjában egyszerre áll az egyén és maga az igazságszolgáltatás, mint rendszer. A popperi megközelítés szerint három szakágat tudunk elkülöníteni a kriminálpszichológián belül, ezek a:

- 1) kriminológiai pszichológia, amely a bűncselekmények, valamint a bűnelkövetővé és az áldozattá válás kriminológiai vizsgálódását végzi,
- 2) kriminalisztikai pszichológia, amely a nyomozások pszichológiai támogatását hivatott szolgálni olyan pszichológiai eljárásokkal, mint az elkövetői személyiségprofil-alkotás, kihallgatástaktikai tanácsadás, illetve
- 3) reszocializációs vagy börtönpszichológia, amely a büntetés-végrehajtás lélektanával foglalkozik (Csernyikné Póth & Fogarasi, 2006; Erdélyi, 2022a; Popper, 1970; Vilics, 2020).

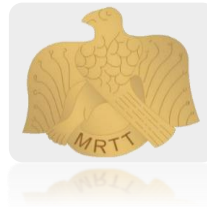

Ez utóbbi kapcsán jelent meg az a gondolat, miszerint érdemes-e külön kezelni a börtönpszichológiát a kriminálpszichológiától: „*az elhatárolás nem azért szükséges, mert a börtönpszichológiának nem lenne meg az identitása, hanem hogy világossá váljék: a rendőri munkához köthető pszichológia nem folytatódhat a börtönben, míg a kriminológiai pszichológia mégis számos egyéb módon közvetlen kapcsolatba hozható a börtönpszichológiával*” (Fliegauf, 2012, 45. o.). Ebben a megközelítésben a börtönpszichológia és a kriminálpszichológia „egy szintre” kerülne, és a két alkalmazott terület nem alá-fölérendeltségi viszonyban, hanem egymás mellett kerülnének meghatározásra.

Ezt a tendenciát képzelem el a bűnügyi, vagy ha úgy tetszik, kriminalisztikai pszichológia kapcsán is – egyetértve azzal a gondolattal, amely szerint a kriminológiai pszichológia és a kriminalisztikai pszichológia között sincs olyan erős egymásra hatás és kölcsönösség, ahogyan azt a popperi felosztás sugallja (Fliegauf, 2012), nem beszélve a börtönpszichológiával való kapcsolatáról. A bűnügyi pszichológia ugyanis szorosan a nyomozóhatóság munkájával áll kooperációban, és alkalmazza azokat a kriminalisztikai eljárásokat és fogásokat, amelyek a bűnüldözés során elengedhetetlenek, és amelyek a rendőrtisztképzés alatt kerülnek oktatásra. Ennek mentén célravezető lenne a tágabb értelemben vett kriminálpszichológia, és a szűkebb értelemben specifikált bűnügyi pszichológia fogalmi meghatározásának újragondolása és újra szervezése – de ennél tovább ezt a gondolatot most nem viszem, lévén, hogy ez a téma egy különálló megvitatást érdemel, jelen tanulmány szempontjából a továbbiakban pedig irreleváns.

Visszatérve a fejezetcímben meghatározott tartalomra, a bűnügyi területen feladatot ellátó pszichológus komoly kérdésekkel szembesül, amikor gyermekprostitúcióval találkozik – ahogyan általában a gyermekek sérelmére elkövetett szexuális-erőszakos bűncselekmények kapcsán (Fliegauf & Sófi, 2022). Elsősorban talán a legfontosabb bűnügyi kérdés, hogy mikor, milyen körülmények között – lenne – érdemes a gyermekprostitúció sértettjének ki/meghallgatását fogantatosítani?

A pszichotikus dekompenzáció, a beszűkült tudatállapot fennállása alatt egyértelműen nem, ezt kijelenthetjük, ahogyan arra is oda kell figyelni, hogy a kihallgatás során a sértett ne

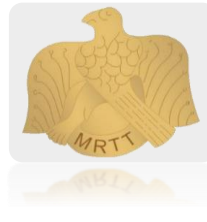

szenvedjen emlékbetörésektől, és ne váljon instabillá – ennek érdekében viselkedése állandó monitorozásra szorul, amelyet időnként korrigálni kell. Ennek megelőzése, illetve kezelése érdekében célszerűnek tartom kríziskezelésben / krízisintervencióban / klinikai területen tudást szerzett pszichológus jelenlétét.

Szerencsére ma már hazánkban is elterjedt és egyre inkább bevett módszer a gyermekbarát kihallgatóhelyiségek létesítése és kialakítása, illetve azzal kapcsolatban is megjelentek törekvések, hogy a gyermekkorú sértettek lehetőség szerint egy alkalommal kerüljenek meghallgatásra. Ennek nagy előnye a másodlagos és az ismétlődő traumatizáció megakadályozása, amikor is a szexuális abúzust elszenvedett gyermek nem szembesül újra meg újra a traumatogén eseményekkel. Jó megoldásnak tartom a Barnahus-modell alapján szerveződő intézmények jelenlétét (Bakketeig, 2017; Fantoly, 2022), amelynek lényege, hogy a gyermekeket érintő erőszakos bűncselekmények vizsgálatánál minden „szükséges” szakember egyszerre legyen jelen. A Barnahus-modell alapja abban a felfogásban rejlik, miszerint „a multidiszciplináris intézményrendszerben a gyermek szakértői vizsgálata, kihallgatása és esetének utókövetése megtörténik anélkül, hogy mind időben, mind térben elhúzódó eljárási cselekmények hatására kialakulna a sértett másodlagos viktimizációja” (Fantoly, 2022, 230). Ugyanakkor meglátásom szerint – és egy újabb zárójeles megjegyzésként említve csupán, – érdemes lenne annak vizsgálata és kidolgozása, hogy a Barnahus-modell hogyan, milyen módosításokkal ültethető át a felnőttkorú személyek által elszenvedett szexuális erőszakos bűncselekmények vizsgálatának szakaszába, mint ahogyan erre külföldön már megjelentek törekvések (Bredal & Stefansen, 2017).

Ugyancsak érdekes kérdés, hogy a napjainkban egyre inkább teret hódító, és a bűnügyi pszichológia egyik alapvető módszerének is tekinthető bűnügyi személyiségprofil-alkotás milyen lehetőségeket rejt a gyermekprostitúció felderítésében.

Az utóbbi évek nagyszámú hazai tanulmányai és empirikus vizsgálatai alapján a profilalkotás, mint az emberölés felderítését támogató kriminálpszichológiai eljárás, került a tudományos vizsgálódás fókuszába (Erdélyi, 2022b; Lehoczki, 2021; Lehoczki & Ronyecz, 2021; Petrétei, 2020). Ugyanakkor szintén kutatásokból tudjuk, hogy profilalkotás valamennyi, ún. kontaktuson alapuló bűncselekmény esetében eredményesen alkalmazható, legyen az

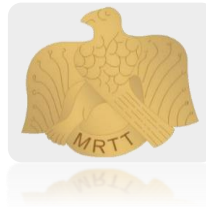

szexuális bűncselekmény (Erdélyi, 2022a, 2022b) – „különösen a szexuális emberölések, a nemi erőszak, a gyermekek elleni szexuális cselekmények esetei” (Lehoczki, 2014, 53. o.) –, zaklatás (Lehoczki, 2014), betöréses lopás (Hegedűs, 2019) vagy terrorcselekmény (Szijártó, 2014). Ezek alapján vélelmezhetjük, hogy a profilelemzési eljárás a gyermekprostitúció kapcsán is hasznos lehet – viszont ez a kijelentés mindenképpen nullhipotézisként kezelendő, hiszen amíg a fent felsorolt esetekben zömmel egyedüli elkövetőről beszélünk, a gyermekprostitúció a szervezett bűnözés kategóriájába sorolandó, ebben az esetben pedig a profilalkotást át kell dolgozni úgy, hogy az alkalmas legyen akár nagyobb bűnözői csoportok elemzésére is. (Bár erre is láttunk példát a hazai kriminalisztikában, gondoljunk csak a roma-gyilkosság sorozat szervezett elkövetőire.)

Ha az a cél, hogy a gyermekprostitúció is profilozható legyen, nem szabad figyelmen kívül hagyni a szociálpszichológia csoportképzésre és csoportműködésre vonatkozó elméleteit. Szociálpszichológiai tanulmányainkból tudjuk, hogy a csoportképződés folyamata nem egyik pillanatról a másikra történik, hanem több fázison megy keresztül, mire kialakul a viszonylagos állandóság és megszilárdul a csoportkohézió. Nincs ez másképp a bűnözői csoportok esetében sem. Mivel a csoportot különböző, önálló individuumok alkotják, akik valamilyen úton-módon kapcsolódnak egymáshoz a csoportok belül, így a megfelelő módszer kiválasztásával feltárható a csoporttagok közötti függőségi viszony. Ennek a feltárásnak lehet eszköze a szociometriai, és a hálózatelemzések, amelyekkel kapcsolatban az utóbbi években jelentek meg figyelemreméltó tanulmányok (Bács, 2022; Hermann, 2021). Ebben az esetben viszont célszerű lenne annak tesztelése, hogy a profilalkotás különböző irányzatai (Ivaskevics, 2020; Lehoczki, 2011) közül melyik megközelítés áll legközelebb a csoportprofilozási igényhez.

Műveleti pszichológiai kérdések

Hasonlóan a bűnügyi pszichológia konceptualizálásához, itt is ezzel kell, hogy kezdjem. Jelen kontextusban a műveleti pszichológia alatt olyan pszichológiai tevékenységet értek, amelyek valamely műveleti feladathoz, például házkutatáshoz, realizáláshoz, elfogáshoz kapcsolódik. Ebben a kontextusban a gyermekprostitúció realizálása jelent szakmai kihívást. Olyan környezetben, ahol az elkövető és több sértett van jelen, számos krízishelyzet alakulhat ki: túszejtés, dekompenzálódott sértettek, csoportkezelés. Ilyenkor a helyszínen jelenlévő

pszichológusnak abban kell támogatnia az intézkedő rendőröket, hogy a felmerülő válsághelyzeteket kezeli, illetőleg a sértetti csoport vonatkozásában megkezdí a – szükséges mértékben igényelt – krízisintervenciót. Különösen igaz ez azokra az esetekre, ahol szexuális bántalmazás merülhet fel. Ugyanakkor ennek vonatkozásában is számos gyakorlati kérdéssel találkozunk, amelyekre nem feltétlen vannak egzakt és jól működő válaszok.

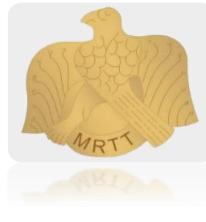
Az egyik ilyen kérdés alapvetően a pszichológus műveletekben való részvételére fókuszál. Egy rendőrségi műveletben mennyire akadályozó tényező a pszichológus, aki alapvetően nem rendelkezik bűnügyi képzettséggel, műveletekkel pedig egyáltalán nem találkozott a bölcsészképzés során? Erre nyilván egyszerre adható pozitív és negatív válasz is. A pozitív válasz értelmében jelenléte nagyon is releváns, pont azért, hogy a kialakult válsághelyzetek menedzselése időben megkezdődjön, és annak feloldása is eredményesebb kimenetellel végződjön. A negatív válasz szerint a pszichológus az ilyen helyzetekben inkább akadályozó tényező, pont azért, mivel nincs kiképezve az ilyen helyzetekre. Személy szerint én a pozitív megközelítéssel értek egyet, hiszen sosem lehet tudni, hogy egy realizálás mikor eskalálódik olyan konfliktusos helyzetté, amelynek kezelése pszichológusi kompetenciába tartozik.

Összefoglalás

A konferenciaelőadásban a gyermekprostitúció kapcsán felmerülő lélektani kérdésekre igyekeztem ráirányítani a reflektorfényt. Noha a szervezett bűnözés ilyen speciális esetével kapcsolatban megvannak a releváns nyomozati tevékenységek, a mögötte meghúzódó lélektani kérdésekről lényegesen kevesebbet tudunk. A bemutatott két eset is erre mutat rá, amely ugyancsak számos további kérdést vet fel.

A szexuális bántalmazás terápia-kezelési lehetőségei a gyakorlatban – meglátásom szerint – jól működnek, megfelelő módszerekkel (Havelka, 2015; Moretti, 2021), azonban, ami a kérdés bűnügyi és műveleti pszichológiai aspektusait illeti, lényegesen több megválaszolandó kérdés van.

A bűnügyi pszichológiának reflektálnia kell azokra a kérdésekre, amelyek a klasszikusnak tekinthető bűnügyi pszichológiai módszerek és a szervezett bűnözés közötti

kapcsolati problémákat feszegeti, illetve arra, hogy egy ilyen traumatogén helyzetben hogyan kellene eljárnia a bűnügyi területen feladatot ellátó pszichológusnak. Különösen a sértetti meghallgatások tekintetében szükséges egy olyan protokoll / intézkedés / javaslat kidolgozása, amely – hasonlóan a szexuálisan bántalmazott gyermekkorú sértettek meghallgatásának lehetőségeire – ügyel a cselekmény különösen szenzitív mivoltára.

27

Ugyancsak fontos kérdésekkel találja szembe magát a műveleti pszichológia is, ahol, meglátásom szerint, különösen a kríziskezelésre kell nagy figyelmet fordítani. Egy, a rendőrségi realizálás helyszínén tartózkodó, beszűkült tudatállapotú és pszichésen instabil sértett megszólítása jó, ha már ekkor optimális keretek között történik; ennek kapcsán különösen fontos a rendőrségi műveleti pszichológiai alkalmazott eljárások (tovább)fejlesztése annak érdekében, hogy a Loncihoz hasonló sértettek kezelése a továbbiakban a lehető legkisebb pszichotraumával járjon. Illetve ennek kapcsán célravezető lenne a végrehajtói állomány képzése is, ahol túl az érzékenyítés témakörén javasolt lenne olyan kommunikációs technikákra helyezni a hangsúlyt, amely a pszichésen dekompenzált személyekkel való együtt dolgozásra fókuszál.

A gyermekprostitúció jelenléte megkérdőjelezhetetlen. A reflektáló válaszok megléte mindenképpen nélkülözhetetlen.

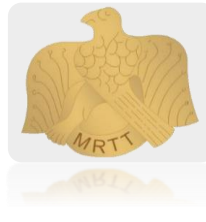
Hivatkozásjegyzék

Jogforrás:

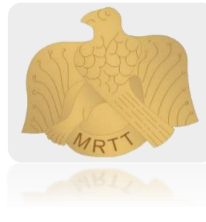
1. 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról

Irodalomjegyzék:

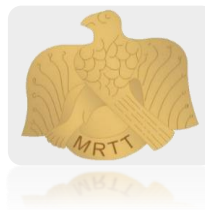
1. Agaibi, C. E. & Wilson, J. (2005): Trauma, PTSD, and Resilience. A Review of the Literature.
2. Trauma, Violence, & Abuse, 6(3), 195-216. <https://doi.org/10.1177/1524838005277438>
3. Bakketeig, E.(2017): Exploring Juridification in the Norwegian Barnahus Model. In. Johansson, S., Stefansen, K., Bakketeig, E. & Kaldal, A. (szerk.): Collaborating Against

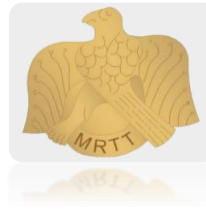
- Child Abuse – Exploring the Nordic Barnahus Model (pp. 273-292). Palgrave Macmillan Cham, <https://doi.org/10.1007/978-3-319-58388-4>
4. Bács, Z. (2022): Új, innovatív módszer megalapozása az elemző-értékelő munkában. A dinamikus mátrix alapú módszer. Magyar Rendészet, 22(3), 83-99. <https://doi.org/10.32577/mr.2022.3.5>
 5. Bredal, A. & Stefansen, K. (2017): Barnahus for Adults? Reinterpreting the Barnahus Model to Accommodate Adult Victims of Domestic Violence. In: Johansson, S., Stefansen, K., Bakketeig, E. & Kaldal, A. (szerk.): Collaborating Against Child Abuse – Exploring the Nordic Barnahus Model (pp. 311-330). Palgrave Macmillan Cham, <https://doi.org/10.1007/978-3-319-58388-4>
 6. Csernyikné Póth, Á. & Fogarasi M. (szerk.) (2006): Kriminálpszichológia. Rejtjel Kiadó, Budapest
 7. Erdélyi, Á. (2022a): Kriminálisztikai pszichológia: hogyan segíthet a pszichológia a bűnüldözésben? Belügyi Szemle, 70(5), 1025-1038. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.5.8>
 8. Erdélyi, Á. (2022b): A bűnügyi profilalkotás megjelenése a hazai tudományos gondolkodásban. A témában született jelentősebb hazai tanulmányok összefoglaló, kronologikus bemutatása. Magyar Rendészet, 22(1), 155-171. <https://doi.org/10.32577/mr.2022.1.10>
 9. Fantoly, Zs. (2022): Az izlandi Barnahus-modell és annak hazai gyakorlata. Magyar Rendészet, 22(4), 229-236. <https://doi.org/10.32577/mr.2022.4.14>
 10. Farkas, J., Erdős, S., Jelencsics, R. D., Pogonyi, K. & Sófi, Gy. (2022): Egy fiatal viktimizálódása és kriminalizál(ód)ása. In: Zárás és nyitás – Erőforrások, reakciók és megküzdés a változások idején. Konferenciakötet (pp. 57-57). MAGYIPETT 45. Kongresszus, Budapest.
 11. Farkas, J. & Simonné Hubai, E. (2022): A kiskorú áldozatok pszichológiai jellemzői, megértés és megértetés. Képzés az emberkereskedelem szakvonalvezetőinek. Konferencia. Országos Rendőr-főkapitányság, Budapest.
 12. Fliegau, G. (2012): A börtönpszichológia elhatárolása a kriminálpszichológiától. Börtönügyi Szemle, 31(1), 45–62.

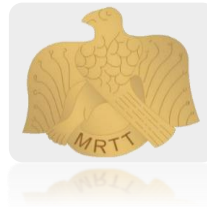
13. Fliegaufer, G. & Söfi, Gy. (2023): A nemi szerep diszfória diagnosztikus hátterének bemutatása pszichológiai és kriminológiai szempontok alapján egy speciális gyermekotthonban élő, szexuálisan kizsákmányolt serdülőnél. *Belügyi Szemle*, 71(1), 91-112. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.1.5>
14. Fliegaufer, G. & Söfi, Gy. (2022): Gondolatok a gyermekek ellen elkövetett szexuális abúzzsal (CSA) kapcsolatban: Néhány kriminológiai és pszichodinamikus következtetés nemzetközi szakirodalmak alapján. *Belügyi Szemle*, 70(5), 1057-1076. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.5.10>
15. Havelka, J. (2015): EMDR (Eye Movement Desensitiation & Reprocessing). Újrafeldolgozási terápia bilaterális ingerléssel. In: Kuritáné Szabó, I. & Tisljár-Szabó, E. (szerk.): *Úgy szerettem volna, ha nem bántottak volna... A családon belüli gyermekkori traumatizáció: elmélet és terápia* (pp. 291-312). Oriold és Társai Kiadó, Budapest.
16. Hegedűs, G. (2019): Nyomozástámogatás – bűnügyi profilalkotás. *Magyar Rendészet*, 19(1), 51–63. <https://doi.org/10.32577/mr.2019.1.3>
17. Hermann, Zs. (2021): Mentális zavarok és klinikai profilozás új szemszögből – a pszichopatológia hálózati megközelítése. *Belügyi Szemle*, 69(12), 2137-2154. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.12.5>
18. Ivaskevics, K. (2020): Bűnözői profilalkotás. In: Haller, J. (szerk.): *Rendészeti pszichológia* (pp. 111-148). Budapest, Dialóg Campus, Budapest.
19. Knapek, É. & Kuritáné Szabó, I. (2015): Reziliencia: rugalmas ellenálló képesség a gyermekkori bántalmazással szemben. In: Kuritáné Szabó, I. & Tisljár-Szabó, E. (szerk.): *Úgy szerettem volna, ha nem bántottak volna... A családon belüli gyermekkori traumatizáció: elmélet és terápia* (pp. 251-269). Oriold és Társai Kiadó, Budapest.
20. Kuritáné Szabó, I. & Merza, K. (2017): A szexuális bántalmazás és a borderline tünetprofil összefüggései. In: Parti, K. (szerk.): *Szexuális erőszak: mítosz és valóság. Kutatások a szexuális erőszakról* (pp. 89-127). Országos Kriminológiai Intézet, Budapest.
21. Lehoczki, Á. (2021): A poszt-offenzív szakasz pszichológiai vizsgálata az emberölés profilalkotásában. Doktori (PhD) disszertáció. NKE Rendészettudományi Doktori Iskola, Budapest, 2021.

22. Lehoczki, Á. (2014): Nehézségek és módszertani dilemmák a profilalkotás hazai kutatásában. *Magyar Rendészet*, 14(2), 51-61.
23. Lehoczki, Á. (2011): Irányzatok a bűnügyi profilalkotásban. *Belügyi Szemle*, 59(6), 62–81.
24. Lehoczki, Á. & Ronyecz, Cs. (2021): Emberölés nyomozói szemmel és a pszichológiai profilalkotás – esettanulmány. *Belügyi Szemle*, 69(12), 2087-2105. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.12.2>
25. Lohner, K. (2019): Szexuális bűncselekmények vizsgálata a kockázatelemzés tükrében. In Baráth, N. E. & Mezei, J. (szerk.): *Rendészet-Tudomány-Aktualitások: A rendészettudomány a fiatal kutatók szemével*. Konferenciakötet (pp. 193-199). Budapest, Doktoranduszok Országos Szövetsége, Rendészettudományi Osztály.
26. Moretti, M. (2021): EMDR (Eye Movement Desensitiation and Reprocessing) terápia. In Németh, A., Füredi, J., Lazáry, J. & Somlai, Zs. (szerk.): *A pszichiátria magyar kézikönyve. 6. átdolgozott és bővített kiadás* (pp. 675-687). Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest.
27. Nyúl, B., Ferenczy, D., Kende, A. & Szabó, M. (2018): A Nemierőszak-mítoszok Elfogadása Skála (NEMES) magyar adaptációja. *Alkalmazott Pszichológia*, 18(1), 115-135. <https://doi.org/10.17627/ALKPSZICH.2018.1.115>
28. Parti, K., Szabó, J. & Virág, Gy. (2017): A szexuális erőszak jellemzői egy aktakutatás tükrében. In Parti, K. (szerk.): *Szexuális erőszak: mítosz és valóság. Kutatások a szexuális erőszakról* (pp. 159-198). Országos Kriminológiai Intézet, Budapest.
29. Petrétei, D. (2020): Elkövetői profilalkotás és a bűnügyi helyszín elemzése. *Rendőrségi Tanulmányok*, 3(1), 3–50.
30. Popper P. (1970): *A kriminális személyiségzavar kialakulása*. Akadémia Kiadó, Budapest.
31. Saptura, T. A. A. & Soponyono, E. (2018): Criminology Study on Pedophilia Prevention in Indonesia. *Jurnal Hukum Novelty*, 9(2), 117-127.
32. Szijártó, L. (2014): Különbségek az egyének és a csoportok között végzett profilozás területén. *Terror & Elhárítás*, 2, 1–19.

33. Vilics, T. (2020): Kriminálpszichológia és kriminálpszichológus. Magyar Rendészet, 20(4), 219-239. <https://doi.org/10.32577/mr.2020.4.14>

Ripszám Dóra: Gyermek szexuális célú kereskedelme - Trafficking of children for sexual purposes

Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar
Magyarország, Pécs
E-mail: ripszam.dora@pte.hu

32

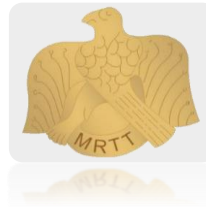
Absztrakt

Napjainkban a szervezett bűnözés egyik jól jövedelmező üzletága az emberkereskedelem, melynek célja elsősorban a prostitúciós vagy kényszermunka jellegű kizsákmányolás, a szervezett koldultatás, az illegális örökbefogadás, illetve a szervkereskedelem. Oka a nők és gyermekek alárendeltségének tradíciójában, az emberi jogok tiszteletben tartásának és védelmének hiányában, valamint a szegénységben gyökerezik. A szexuális kizsákmányolás fogalma magában foglalja többek között a prostitúcióra való kényszerítést, a pornográfiát és a bárókban, hotelekben fürdőkhöz, masszázsszalonokban, valamint a szórakoztatóiparban nyújtott szexuális szolgáltatásokat. Annak ellenére, hogy az emberkereskedelem és a szexuális kizsákmányolás jelenségét számos esetben egymástól függetlenül kezelik, mégis elválaszthatatlanul összefüggnek egymással.

Ferenc pápa emberkereskedelemtől szóló üzenetében hangsúlyozta, hogy kiskorúak ezrei válnak szexrabszolgává, illetve kényszerítik őket kényszerházasságba. Az Európa Tanács becslései alapján Európában minden ötödik gyermek a szexuális erőszak valamilyen formájának áldozatává válik, az áldozatok kibocsátása szempontjából Magyarország kiemelkedik az európai statisztikákban.

A szexuális kizsákmányolás céljából elkövetett gyermekkereskedelem áldozatai között egyértelműen a lány áldozatok többsége figyelhető meg, az ő testi fejlettségük, 'érintetlenségük', a 'könnyű elérhetőségük' csábító az igénybe vevő, az ügyfél számára.

Kulcsszavak: emberkereskedelem, szexuális kizsákmányolás, gyermekkereskedelem, prostitúció, szervezett bűnözés

Abstract

Today, one of the lucrative branches of organized crime is human trafficking, aimed primarily at exploitation of prostitution, forced labour, organised begging, illegal adoption or organ trafficking. Its cause is rooted in the tradition of subordination of women and children, lack of respect and protection of human rights, and poverty. The concept of sexual exploitation includes, among others, coercion into prostitution, pornography, and sexual services provided in bars, hotel spas, massage parlors, and the entertainment industry. Although the phenomena of trafficking in human beings and sexual exploitation are often treated independently of each other, they are inextricably linked.

In his message on human trafficking, Pope Francis emphasized that thousands of minors become sex slaves and are forced into forced marriage. According to Council of Europe estimates, one in five children in Europe is a victim of some form of sexual violence, Hungary stands out in European statistics in terms of victim emissions.

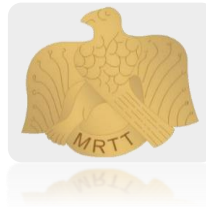
Among the victims of child trafficking for sexual exploitation, the majority of girl victims can clearly be observed, their physical development, pristineness and easy access are tempting for the user, the client.

Keywords: trafficking in human beings, sexual exploitation, trafficking in children, prostitution, organised crime

Bevezetés

Napjainkban a szervezett bűnözésnek jól jövedelmező üzletága az emberkereskedelem, mely többek között alapja a szexuális kizsákmányolásnak, valamint a prostitúciónak (Tóth & Nagy, 2014).

Az Orvostudományi Intézet a kiskorúak kereskedelmi célú szexuális kizsákmányolását és a kiskorúak szexuális kereskedelmét a következőképpen határozza meg: a gyermekek és fiatalkorúak ellen elkövetett szexuális jellegű bűncselekmények teljes köre, ideértve a toborzást, csábítást, rejtegetést, szállítást, szolgáltatást, megszerzést és/ vagy kiskorú szexuális kizsákmányolás céljából történő megtartását (emberkereskedelemnek minősülő

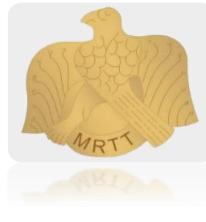
cselekmények), a kiskorú kizsákmányolását prostitúció révén, a kiskorú kizsákmányolását létfenntartáshoz szükséges javak megszerzésének céljából szexuális szolgáltatás révén (a szexuális aktusok pénzért vagy valami értékes dologért, például szállásért, élelmiszerért vagy kábítószerért cserébe), a kiskorú felhasználását pornográfiában, a kiskorú kizsákmányolását szexturizmus, kényszerházasság révén, továbbá a kiskorú kizsákmányolását szexuális helyszíneken való fellépés útján (pl. peep show vagy sztriptízklub) (Orvostudományi Intézet és Nemzeti Kutatási Tanács, 2013 idézi Varma & Gillespie & McCracken & Greenbaum, 2015).

Gyermekek milliói esnek évente áldozatául az emberkereskedelemnek, valamint a kereskedelmi célú szexuális kizsákmányolásnak (Todres, 2010). A szexuális kizsákmányolás céljából megvalósuló emberkereskedelem egy olyan gazdasági tevékenység, amelyet profit motívumok vezérelnek (Jakobsson & Kotsadam, 2013), a szervezett bűnözői körök egyik legjelentősebb bevételi forrását jelenti az emberkereskedelem, valamint az ahhoz szorosan kapcsolódó prostitúciós bűncselekmények (Kovács, 2014). A gyermekkereskedelemből közvetlenül profitálnak bizonyos transznacionális, fegyveres, és terrorista bűnözői szervezetek, az áldozatokat elrabolják, jövedelmező munkára vagy biztonságos életre vonatkozó hamis ígérekkel megtévesztik, melyek többek között megteremtik a szexuális rabszolgaság, valamint a kényszerprostitúció lehetőségét (Report of the Secretary, 2018).

A nemzetközi szervezetek által létrehozott lista alapján a gyermekek (tág értelemben vett) szexuális kizsákmányolása a következő visszaélési formákat tartalmazza:

- a prostitúció: a gyermek szexuális kizsákmányolása, amelyet általában közvetítőn (szülő, családtag, kerítés stb.) keresztül szerveznek, pénzért vagy más ellenszolgáltatásért cserébe
- a pornográfia: gyermekpornográfia terjesztése
- a házasságra kényszerítés
- a szexturizmus
- a gyermekek nemi identitását sértő hagyományok, szokások, csonkítás (Gyurkó, 2011).

Fentiek közül a gyermekkereskedelem szempontjából a prostitúció bír a legnagyobb jelentőséggel.

A jelen tanulmány célja, hogy nagyvonalakban feltárja a gyermekek szexuális célú kereskedelmének alapvető ismérveit, irányát és hazai jelentőségét. Kutatásom során támaszkodtam mind hazai, mind külföldi szakirodalomra, emellett rövid statisztikai adatelemzést végeztem.

Röviden a prostitúció és az emberkereskedelem alapvető összefüggéseiről

A szexuális célú kizsákmányolás esetében legtöbbször egyértelmű a prostitúciós tevékenység, azonban a feladott hirdetésekben általában erotikus bárókban történő felszolgálói vagy táncos munkákra keresnek jelentkezőket, vagy pusztán csak erotikus munkát említenek, annak tartalmának részletezése nélkül (Belügyminisztérium, n.a.).

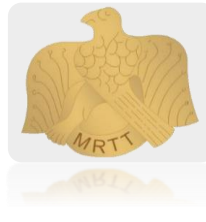
Annak ellenére, hogy az emberkereskedelem és a szexuális kizsákmányolás jelenségét számos esetben egymástól függetlenül kezelik, azok mégis elválaszthatatlanul összefüggenek egymással (Matolcsi, 2012), nem képez kivételt ez alól a prostitúciós tevékenység sem (Kovács, 2014).

A prostitúció és a szexuális kizsákmányolás céljából elkövetett emberkereskedelem között elválaszthatatlan a kapcsolat, a prostitúció tolerálása egyben az emberkereskedők és a szervezett bűnözés támogatását is jelenti. Az emberkereskedelem:

- táplálja a prostitúció intézményrendszerét (az emberkereskedelem a szexuális kizsákmányolás iránti kereslet kielégítését szolgálja újabb és újabb áldozatok biztosítása révén)
- tünete a társadalom szexuális kizsákmányolásában nyilvánul meg
- a kizsákmányolás hasznot hoz (az emberkereskedelem, valamint a kizsákmányolás minimális anyagi vagy egyéb ráfordítást igényel, ugyanakkor óriási hasznot termel) (Matolcsi, 2012).

Svitlana Batsyukova (2007) álláspontja szerint nem a prostitúció ösztönözi a szexuális kereskedelmet, hanem a prostitúciónak a kizsákmányolása.

Maga a prostitúció nemzetközileg szervezett szex-iparrá vált, ahol masszázs-szalonokban és az Eros-centerekben foglalkoztatottak exportja, valamint importja jórészt az

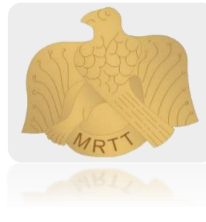
erre szakosodott hálózatok útján bonyolódik le. A prostitúció a szervezett bűnözés egyik jövedelmező üzletága, amelynek profitja akár kábítószer, vagy akár fegyverkereskedelemre is fordítható, mindemellett fontos megemlíteni, hogy a szex-szalonok engedélyezett, legális működtetése esetén ez az üzletág a bűnözésből származó pénz tisztára mosására is alkalmas (Fehér, 1997). Gyakran a bűncselekmények elkövetésének – különösen a szervezett bűnözői csoportok – célja az, hogy rövid idő alatt nagy mennyiségű pénzt termeljenek, a bűnszervezetek azonban eltérnek a bevételek kezelés tekintetében (Petrunov, 2011).

„A prostitúció utánpótlásának globális rendszere van, ami összefügg az emberkereskedelemmel és embercsempészettel. A nagy bordélyházak mindenhol a világon nemzetközi, a prostituáltak a világ legkülönbözőbb régióiból érkeznek.” – írja Fehér Lenke (OKRI, 2011, p. 4.).

A szexuális kizsákmányolás céljából elkövetett gyermekkereskedelem iránya

A gyermekkereskedelem mind belföldön, mind külföldön megvalósulhat, azonban lényegesen hátrányosabb helyzet áll elő a külföldre került sértett esetében, hiszen nem ismeri a nyelvet, a kultúrát, a helyet, a hatóságokat stb., és így nehezebben tud kikerülni a kényszerű szituációból. A Közép-Kelet Európából kiinduló emberkereskedelem azokba a nyugat-európai országokba irányul főként, amelyekben a prostitúció reglementációs jellegű jogi megközelítése dominál. A masszázsszalonok, a szex-klubok és további, hasonló intézmények részéről folytonos az új, egzotikus megjelenésű szépségek iránti kereslet, azonban üzleti szempontból természetes törekvés a legolcsóbb megoldások keresése, így egyrészt a lányokat egy bizonyos rotáció szerint cserélik, másrészt pedig a kevésbé költséges piacon verbuválják. A Kelet-Közép Európából származó áldozatok alkalmazása nemcsak hogy olcsóbb (minimális utazási költségek, hiányzó vízumkényszer vagy enyhébb vízumszabályok, olcsó munkabér), de kevésbé kockázatos is, mint például az ázsiaiaké (Fehér, 1999). Fontos azonban leszögezni, hogy a határátlépéssel megvalósuló prostitúció nem feltétlenül minősül emberkereskedelemnek abban az esetben sem, ha ez kitartottsággal párosul.

Létezik egy 'keletről keletre' típusú forgalom is, a gazdaságilag szegényebb országokból a tehetősebbek irányába, melynek egyik formája az ún. 'ingázó prostituáltak'

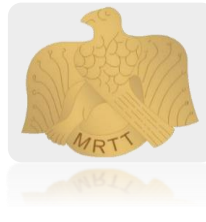

megjelenése, amikor a kitartó és a prostituált néhány napra vagy hétvégére egy másik országba látogat és ott az utcai prostitúció 'piacán' jelenik meg, ez a jelenség megvalósulhat 'kelet-nyugat' irányban is, akár a prostituált egyéni kezdeményezésére, akár szervezett módon is (Fehér, 1999). Tapasztalható egy olyan jelenség is, mely esetében nem a prostituált az, aki az utazás mellett dönt, hanem maga az ügyfél.

A turizmus nem más, mint a 'vágyak, álmok iparága', ahol bármi valóra válhat, legalábbis pár napra. A szexturizmus során számos esetben sajnálatos módon a gyermekek válnak a szexuális vágyak kielégítésének áldozatává, a gyermekek testét áruba bocsátják, mint valami egzotikus szolgáltatást, vagy árut, amit ugyanúgy meg lehet vásárolni, mint bármilyen más árucikket, vagy szuvenírt (Ernszt, 2018). A turizmus vonatkozásában mind a mai napig hiányzó fogalom a gyermekek szexuális kizsákmányolásának pontos definíciója, ami jelentős mértékben megnehezíti az ellene történő fellépést. A gyermekek mindennemű szexuális kizsákmányolása ellen küzdő nemzetközi civil szervezet, az ECPAT (End Child Prostitution and Trafficking) javaslata szerint „minden, az utazás, a turizmus keretein belül történő, a gyermekek szexuális kizsákmányolását célzó cselekményt” annak kell tekinteni (Hawke & Raphael, 2016 idézi Ernszt, 2018, p. 23.).

A turizmus robbanásszerű növekedésével párhuzamosan a gyermekprostitúció is egyre virágzóbb, és egyre szélesebb földrajzi térségekben megjelenő iparág, mely már nem korlátozódik az olyan desztinációkra, ahol 'hagyománya van' ennek a deliktumnak (például Délkelet-Ázsia, Latin-Amerika), vannak 'feltörekvőben levő' új úti célok, amelyek felkerültek erre a kétes hírű térképre, ilyen például Észak-Amerika, Európa (sajnálatos módon Magyarország is érintett a körben) (Ernszt, 2018).

Hazánkban a szexuális célú emberkereskedelem a domináns (Szenczy, 2007), magyar állampolgárok mind belföldön, mind pedig külföldön gyakran válnak kizsákmányolás, emberkereskedelem áldozatává, mely kapcsán a leginkább érintett társadalmi csoportok közé tartoznak az alacsony iskolázottsággal rendelkező fiatalok, a mélyszegénységben élők, a romák, az egyedülálló anyák, valamint a hajléktalan férfiak. Az áldozatok hazánkban jellemzően állami nevelő- és javítóintézetből kerülnek ki, gyakran súlyos, feldolgozatlan gyermeki traumát szenvedtek el, nem ritkán szexuális abúzust, emellett az áldozattá válás potenciálját növeli a

támogató baráti és családi kapcsolatok részleges, vagy teljes hiánya, amit az emberkereskedők tudatosan igyekeznek kihasználni (Trauma Központ, 2019).

Magyarország elsősorban kiindulási és tranzitországnak tekinthető a gyermekek sérelmére elkövetett, szexuális kizsákmányolást célzó emberkereskedelmet illetően, noha vannak olyan esetek is, amikor a szomszédos országokból – elsősorban az ottani magyar nyelvű lakosság köréből –, illetve távolabbi országokból kerülnek Magyarországra lányok és fiúk emberkereskedelem áldozataiként (Matolcsi, 2012).

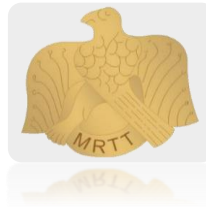
Mint láthattuk a magyar áldozatok jelentős része szexuális célú kizsákmányolás áldozata, akik elsősorban nyugat-európai országokban válnak sértetté, a célországok között említhető többek között Ausztria, Belgium, az Egyesült Királyság, Hollandia, Németország, valamint Svájc (Belügyminisztérium, n.a.). Amszterdam 'piroslámpás negyedében' – a rendelkezésekre álló adatok szerint – a magyar lányok és nők képezik a legnagyobb csoportot a külföldi prostituáltak körében, ők teszik ki az összes prostituált 25-30%-át, Zürichben pedig 98-99%-a magyar az utcai prostituáltaknak. A szexuális kizsákmányolás és egyben az emberkereskedelem áldozatainak forgalma országon belül jellemzően a szegényebb, kevésbé fejlett térségek felől a fejlettebb, városiasodottabb területek felé zajlik, tehát főként a falvak és kisvárosok felől a nagyvárosok irányába, elsősorban Budapestre (Matolcsi, 2012).

A szexuális kizsákmányolás céljából elkövetett gyermekkereskedelem mértéke

Manapság nehezen elképzelhető, de mégis tény, hogy hazánkban is válnak gyermekek szexuális, munka- és egyéb célú kizsákmányolás áldozataivá, mégpedig sokszor a szüleik aktív közreműködésével (Windt, 2022).

Az Európa Tanács becslései alapján Európában minden ötödik gyermek a szexuális erőszak valamilyen formájának (bántalmazás, kizsákmányolás) áldozatává válik (Európai Bizottság, 2020a idézi Balogh & Huszár & Windt, 2021), Magyarország az áldozatok kibocsátása szempontjából kiemelkedik az európai statisztikákban (Trauma Központ, n.a.).

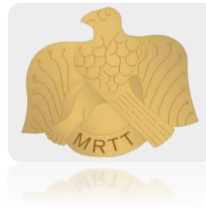
Az emberkereskedelem áldozatai között a gyermekek aránya az állampolgárságuk szerint az Európai Unió-s 28 tagállamában 2017–2018-ban a következők szerint alakult: Magyarország (55%), Észtország (50%), Románia (48%), Egyesült Királyság (43%),

Görögország és Portugália (29%) (Windt, 2022), ez az arány javulást mutat a 2015–2016-os adatokhoz képest, amikor Észtország (83%), Magyarország (63%), Görögország (56%), Lettország (37%) és Hollandia (28%) volt leginkább érintett (Európai Bizottság, 2020b idézi Windt, 2022).

Az Európai Unión belüli áldozatok nagy részét továbbra is a gyermekek teszik ki, többségük szexuális kizsákmányolás céljából megvalósuló emberkereskedelem áldozatául esett lány. A gyerekek folyamatos jelenléte az emberkereskedelem áldozatai között aggasztó tendenciát mutat, az összes áldozat közel egynegyede gyermek az Európai Unióban, döntő többségük lány (78%). Az összes gyermekáldozat közel 75%-a uniós állampolgár, a nem uniós gyermekáldozatok majdnem háromnegyede (69%) lány. Az Unión belüli gyermekáldozatok több mint 60%-a szexuális célú kizsákmányolás áldozatául esik (Windt, 2022).

Az alábbiakban ismertetésre kerülő ügyben a szexuális kizsákmányolás áldozata egy 13 éves gyermek, akit az édesapja heti rendszerességgel adott át egy ismeretlen férfinak, és feltehetően a nővérével ugyanez történt, bár arra csak utaltak az eljárás során. „2016. és 2017. évben N. G. és élettársa K. M. T-n laktak öt gyermekükkel, köztük K. R., 2003. augusztus 4. napján született sértettel. 2016 novemberében N. G. megbeszélte K. J.-val, hogy szexuális vágyának kielégítése végett hétvégeként pénzért elviheti K. R.-t. K. J. 2016. november végétől hétvégeként személygépkocsijával megjelent N. G. házánál és néhány órára magával vitte a sértettet a T. külterületén található ingatlanába, hogy vele szexuális cselekményeket végezzen. A sértett nem akart elmenni K. J.-val, gyakran sírva tiltakozott, de az apja agresszív magatartása miatt kénytelen volt engedelmeskedni. Előfordult, hogy amikor a kislány megmakacsolta magát, N. G. a ház előtt megpofozta és K. J. gépkocsijához lökdöste, majd oda betuszkolta. N. G. K. R.-t akkor is megpofozta, amikor a kislány visszavitele után K. J. panaszkodott, hogy R. nem tette azt, amit ő akart. K. J. R.-t 2017 júniusáig vitte el heti gyakorisággal addig, míg végül R. a rokonaihoz menekült.” – idézi Windt Szandra. A Kecskeméti Törvényszék 2.B.218/2019/45. számú ítélete alapján, a Szegedi Ítéltábla másodfokon súlyosította a szülők büntetését, a Bf.III. 162/2020/22. számú ítélet alapján az apával szemben kiszabott szabadságvesztést 12 év 6 hónapra, a közügyektől eltiltás tartamát 10 évre, az anyával (aki valószínűsíthetően kapcsolati erőszak áldozata volt, nem akadályozta a bűncselekményt)

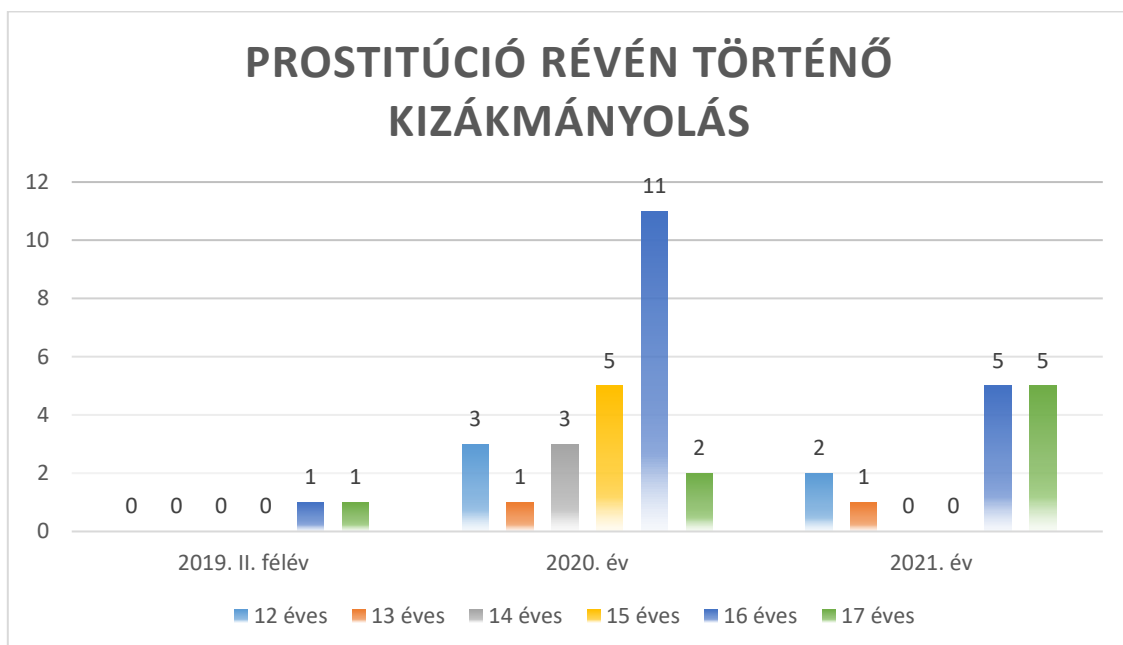

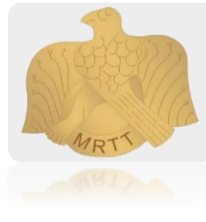
szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát 5 évre, a közügyektől eltiltás tartamát 4 évre súlyosította, az apával szemben a Bíróság 140 ezer forint összegre vagyonek Kobzást rendelt el (Windt, 2022, p. 1689.).

A Legfőbb Ügyészség által kezelt egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztika (továbbiakban ENYÜBS) segítségével kérelemre nyújtott adatszolgáltatás alapján megállapítható, hogy 2019. II. félévétől 2021. év végéig egyetlen fiú gyermekáldozat sem szerepel a szexuális célú kizsákmányolás áldozatai között, illetve a szexuális kizsákmányolás hazánkban elsősorban prostitúció révén történő kizsákmányolást takar, a vizsgált időszakban egyéb szexuális jellegű kizsákmányolásra csupán két esetben derült fény.

A gyermekprostitúció kihasználása kapcsán indult ügyek vizsgálata során feltárásra kerültek fiú sértettek esetei is, azonban fontos leszögezni, hogy a homoszexualitással vagy a fiúk prostituálódásával kapcsolatban a tabusítás, a szemérmesség a jellemző attitűd (Windt, n.a.), így egyúttal a szexuális célú gyermekkereskedelem fiú áldozatait érintő esetek látenciája is magasabb.

1. ábra: Lánygyermek prostitúció révén történő kizsákmányolása

Az 1. ábrából kiolvasható, hogy a szexuális kizsákmányolás céljából elkövetett gyermekáldozatok életkora a 10. életévüket meghaladja.

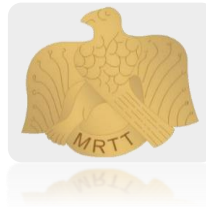
Következtetés

Évente nők és gyermekek milliói esnek hazájuknak határain belül vagy akár azon kívül szexuális kizsákmányolás – kényszerített prostitúciós tevékenység – céljából emberkereskedők áldozatául világszerte. Az emberkereskedelem, valamint az ahhoz kapcsolódó prostitúciós bűncselekmények az egyik legnagyobb bevételi forrást jelentik a szervezett bűnözői körök számára, a szexuális kizsákmányolást célzó emberkereskedelem szorosan összefügg a prostitúciós tevékenységgel. (Kovács, 2014).

A szegénység, a gazdasági kiszolgáltatottság, a státuszbeli különbség, a munkalehetőségek hiánya, a nemek közötti egyenlőtlenség, a diszkrimináció, az általános műveltség és a tudatosság hiánya, valamint az olcsó munkaerő iránti kereslet a gyermekek szexuális kizsákmányolásának jelentős iparággá válását eredményezi (Uslu, 2022).

A digitális média szerepének növekedésével a legális tevékenységekkel párhuzamosan az internet a gyermekekkel szembeni szexuális zaklatásban is egyre növekvő tendenciát mutat. Az eszkort és a masszázs szolgáltatások – amelyek melegágyként szolgálnak a prostitúcióhoz és más szexuális tevékenységekhez – reklámozzák az emberkereskedelem alatt álló lányok és nők elérhetőségét az online minősített webhelyeken (például a Craigslist) és a közösségi médiában (például MySpace, Facebook, Twitter segítségével) (Wang & Cai & Philpot & Latonero & Hovy & Metzler, 2012), noha a reklámok gyakran nem a valóságnak megfelelően tüntetik fel az áldozatok életkorát, bizonyos kulcsszavak jelzésként szolgálhatnak azoknak a vásárlóknak, akik a kiskorúakkal szembeni szexuális kizsákmányolás iránt támasztanak igényt. Annak ellenére, hogy a jelek és a kifejezések gyakorta változnak, a kiskorú szexuális szolgáltatásainak reklámozása a vásárlók számára mégis lehetővé teszi a hirdetés valós tartalmának felismerését a különféle online apróhirdetések között (Latonero, 2011).

A szexuális szolgáltatások reklámozása mellett az emberkereskedők az internetet a potenciális áldozatokkal való kapcsolatfelvételhez is használják (Latonero, 2011), a média típusainak, a média formátumok és az alkalmazások elterjedése diverzifikálja azokat az

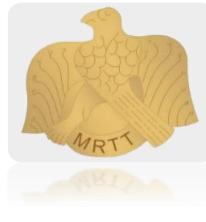

eszközöket, amelyek révén a szexuális ragadozók számára elérhetővé válnak az áldozatok (Hughes, 2002). A szexuális célú kizsákmányolás céljából elkövetett emberkereskedelem áldozatainak kizsákmányolása számos formában megvalósulhat, ilyenek lehet többek között a weboldalak, chatszobák, valamint az élő videó.

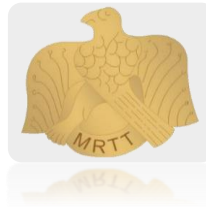
A szexuális kizsákmányolás céljából elkövetett gyermekkereskedelem áldozatai között egyértelműen a lányok többsége mutatható ki, az ő testi fejlettségük, 'érintetlenségük', a 'könnyű elérhetőségük' csábító az igénybe vevő, az ügyfél számára (Windt, 2022).

Felhasznált irodalom

1. Hawke, A. és Raphael, A. (2016): Offenders on the Move. Global Study On Sexual Exploitation Of Children In Travel And Tourism. Bangkok, ECPAT.
2. Balogh, K., Huszár, J. és Windt, Sz. (2021): Rábírás és/vagy felajánlás, avagy az emberkereskedelem és a kiskorú veszélyeztetése kérdései. *Ügyészségi Szemle* 6(1), pp. 44–59.
3. Uslu, B. (2022): Çocuk Ticareti Suçunu Anlamak. *Uluslararası Suçlar ve Tarih*, 23(1), pp. 93–115.
4. Hughes, D. M. (2002): The Use of New Communications and Information Technologies for Sexual Exploitation of Women and Children. *Hasting's Women Law Journal*, 13(1), pp. 129–148.
5. Ernszt, I. (2018): „Fény és árnyék” nemzetközi kitekintésben: A turizmus két oldala - nemcsak a turista lehet áldozat... *Turizmus Bulletin*, 18(2), pp. 21–29.
6. Fehér, L. (1997): 'Bűnözés és prostitúció'. In: Lévai, K. és Tóth, I. Gy. szerk.: *Szerepváltozások. Jelentés a nők és férfiak helyzetéről*. Budapest, TÁRKI és a Munkaügyi Minisztérium Egyenlő Esélyek Titkársága. pp. 139–150.
7. Fehér, L. (1999): Bűnözés, áldozattá válás, prostitúció. In: Pongrácz, T. és Tóth, I. Gy. szerk. *Szerepváltozások. Jelentés a nők és férfiak helyzetéről*. Budapest, TÁRKI és a Szociális és Családügyi Minisztérium Nőképviselési Titkársága. pp. 142–152. o.
8. Petrunov, G. (2011): Managing money acquired from human trafficking: case study of sex trafficking from Bulgaria to Western Europe. *Trends in Organized Crime*, 14(3), pp. 165–183.

9. Gyurkó, Sz. (2011): A gyermekek kereskedelmi célú szexuális kizsákmányolása–különös figyelemmel a gyermekprostitúcióra. In: Gyurkó, Sz. szerk. OKRI: Adás–Vétel Konferencia a prostitúcióról. Budapest, OKRI. pp. 28–38.
10. Wang, H., Cai, C., Philpot, A., Latonero, M., Hovy, E. és Metzler D. (2012): Data Integration from Open Internet Sources to Combat Sex Trafficking of Minors. In: Proceedings of the 13th Annual International Conference on Digital Government Research, New York, Association for Computing Machinery. pp. 246–252.
11. Hatvani, E., Sebhelyi, V., és Vaskuti, G. (2018): Gyermekprostitúció visszaszorítása, gyermekkereskedelem. Budapest, Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság.
12. Todres, J. (2010): Taking Prevention Seriously: Developing a Comprehensive Response to Child Trafficking and Sexual Exploitation. Vanderbilt Journal of Transnational Law, 32(1)
13. Kovács, I. (2014): Az emberkereskedelem, valamint az ahhoz szorosan kapcsolódó prostitúciós bűncselekmények áldozatai jogainak érvényesülése, illetve azok meghiúsulása, csorbulása hazánkban. Műszaki Katonai Közlöny, 24(1), pp. 213–230.
14. Latonero, M. (2011): Human Trafficking Online: The Role of Social Networking Sites and Online Classifieds, Észak Kalifornia, University of Southern California.
15. Matolcsi, A. (2012): Emberkereskedelem és szexuális kizsákmányolás. In: Balogh, L., Betlen, A., Kassa, N., Matolcsi, A. és Sáfrány, R.szerk. Emberkereskedelem, szexuális kizsákmányolás, prostitúció. Budapest, MONA – Magyarországi Női Alapítvány. pp. 3–12.
16. Jakobsson, N. és Kotsadam A. (2013): The law and economics of international sex slavery: prostitution laws and trafficking for sexual exploitation. European Journal of Law and Economics, 35(2), pp. 87–107.
17. Orvostudományi Intézet és Nemzeti Kutatási Tanács, 2013.
18. Varma, S., Gillespie, S., McCracken, C. és Greenbaum, V. J. (2015): Characteristics of child commercial sexual exploitation and sex trafficking victims presenting for medical care in the United States. Child Abuse & Neglect, 54(6), pp. 98–105.
19. Batsyukova, S. (2007): Prostitution and Human Trafficking for Sexual Exploitation. Gender Issues, 24(2), pp. 46–50.

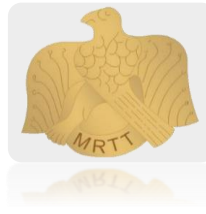
20. Szenczy, S. (2007): A civil szervezet és az emberkereskedelem áldozatai. Pécsi határőr tudományos közlemények VIII. (Tanulmányok „A közigazgatási szervek, önkormányzatok és civil szervezetek együttműködésének lehetőségei az emberkereskedelem áldozatává válásának megelőzésében” című konferenciáról). 8(Különszám), pp. 39–44.
21. Tóth, M. és Nagy, Z. szerk. (2014): Magyar Büntetőjog; Különös rész. Budapest, Osiris.
22. Vidra, Zs., Baracsi, K., Katona, N. és Sebhelyi, V. (2015) Gyermekkereskedelem Magyarországon: Szexuális kizsákmányolás, koldultatás és zsebtolvajlásra kényszerítés. Budapest, Central European University.
23. Windt, Sz. (2022): A gyerek: érték vagy értékes árucikk? Belügyi Szemle, 7(8), pp. 1687–1703.

Jogszabályok:

1. A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. A gyermekek szexuális bántalmazása elleni hatékonyabb küzdelmet célzó uniós stratégia. Brüsszel, 2020. július 24., COM (2020) 607 final
2. Report of the Secretary-General on Conflict-Related Sexual Violence, 2018.

Internetes hivatkozások:

1. Belügyminisztérium, Európai Együttműködési Főosztály (n.a.) Emberkereskedelem elleni küzdelem Magyarországon. https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/thb_overview_hungary_hu_pdf.pdf (Letöltés időpontja: 2021.01.09.)
2. Európai Bizottság (2020b) Data Collection on trafficking in human beings in the EU, In: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/5b93c49f-12a0-11eb-9a54-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-278006557> (Letöltés időpontja: n.a.)
3. OKRI (2011) „Adás-Vétel” Konferencia a prostitúcióról. https://okri.hu/images/stories/konyvajanlo/Adasvetel_2011/adasvetel_konferenciakiadvany.pdf (Letöltés időpontja: 2019.12.27.)

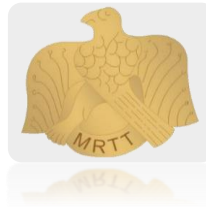
4. Trauma Központ (n.a.) Az emberkereskedelem Magyarországon <https://traumakozpont.hu/az-emberkereskedelem-magyarorszagon> (Letöltés időpontja: 2020.07.28.)
5. Windt, Sz, (n.a.) „Aki még nincs 18 éves, az tabu” – egy gyermekprostitúcióról tartott kerekasztal-beszélgetés összegzése. <http://ugyeszeklapja.hu/?tag=windt-szandra> (Letöltés időpontja: 2022.11.04.)

Bogár Peter: Védelem a védett személyek megfigyelése ellen

Academy of Police Force in Bratislava (Pozsonyi Rendőrákadémia)
Slovakia (Szlovákia)
E-mail: peter15bogar@gmail.com

Absztrakt

Munkám konkrét személyek jogszabályokban meghatározott eljárásokkal folytatott védelmének elemzésére irányul. A projekt elméleti-gyakorlati fókuszában a védett személlyel és a mindennapi tevékenységével kapcsolatos ismeretek titkos megszerzése és dokumentálása elleni védelem lehetőségei, állnak. Kutatásomban törekszem arra, hogy holisztikus javaslatot tegyek a megfigyeléssel szembeni hatékony védelmet biztosító módszerekre és eljárásokra. Az elsődleges törekvésem az, hogy megfelelő intézkedéseket, eljárásokat, gyakorlati alkalmazásokat alakítsunk ki, amelyek hozzájárulnak a választott témáról folytatott szakmai vita sikeréhez is. A projekt megvalósítása során célom a védett személyeknek a jogi kereteken túli ellenfigyelése elleni védelem, a mindennapi rutin feltérképezése lehetőségének kizárása, megszüntetése. A kutatás kiinduló pontja a jelenleg érvényben lévő szlovák nemzeti jogszabályok és nemzetközi normák (utóbbiakra nincs utalás a tanulmányban) alkalmazásának lehetőségei. A jelenlegi helyzetre kapcsolódva előre jelezni kívánom, hogy mi várható, és milyen irányt vehet a jövőben az illegális megfigyelés jelensége. A védett személyek megfigyelés elleni védelmének gyakorlatában elérhető eredményekre is törekszem, valamint az eszközök kihasználására, amelyekkel a várt eredmény megszerezhető. Kísérletet teszek a témát a gyakorlati tapasztalatokra alapozva, a védett személyek nemkívánatos megfigyelésének jelensége szempontjából is megközelíteni. Olyan jelenségekre, tulajdonságokra igyekszem rámutatni, amelyekre támaszkodhatunk az egyes eljárásoknál a döntéshozatal során, valamint az oktatás folyamatában is alkalmazhatók. Ismertetem a különböző eljárások lehetőségeit és azt követően meghatározom az információk és ismeretek titkos megszerzése elleni védelmi mechanizmusokat.

Kulcsszavak: jogellenes megfigyelés, védett személy, hatékony védelem, indikáció, dokumentálás

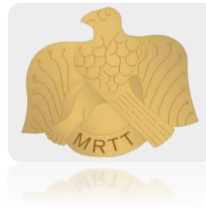
Abstract

This work focuses on the analyzing of the protection of specific persons through procedures defined in legislation. The theoretical and practical focus is on the possibilities of protection against the secret acquisition and documentation of knowledge related to the protected person and his daily activities. In my research, I strive to make a holistic proposal for methods and procedures that provide effective protection against surveillance, and practical applications that contribute to the success of the necessary professional discussion on the chosen topic. The task during the implementation of the project is to protect individuals against surveillance beyond the legal framework, and to eliminate the possibility of mapping their daily routine. I start from the possibility of applying the currently valid Slovak national legislation and international standards. In relation to the current situation, I would like to predict what can be expected and what direction the phenomenon of illegal surveillance may take in the future. I also try to achieve results in the practice of protecting specific persons against surveillance, as well as the use of tools with which the expected result can be obtained. Effort is to approach the results in practice, also from the point of view of the phenomenon of unwanted surveillance of these persons. I describe the possibilities of the various procedures and then define the protection mechanisms against the secret acquisition of information and knowledge.

Keywords: illegal surveillance, protected person, comprehensive protection, indication, documentation

Bevezetés

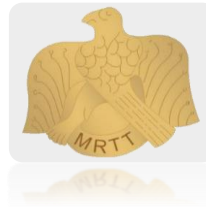
A személyek megfigyelése, ezáltal róluk és közvetlen környezetükre vonatkozó információk megszerzése a személyiségi jogokba való beavatkozásnak minősül. Ezért elengedhetetlen világosan meghatározni, hogy a megfigyelés mikor történik a jogi normák keretei között, és mikor folyik illegális jelleggel. Ezt a jelenséget olyan helyzetekben fogjuk vizsgálni, amikor konkrét személyek védelmét biztosító műveleteket szükséges folytatni (Mesáros, 2011, p.64). A tanulmányban mindez a személyi védelem biztosításában és a kitűzött

cél eléréséhez szükséges intézkedések vizsgálatában, elemzésében ölt testet. Ehhez szorosan kapcsolódik az érvényes jogi normák (és nemzetközi szerződések, egyezmények) alkalmazásának, különböző eljárások és módszerek felhasználási lehetőségeinek a vizsgálata is. A megfigyeléssel szembeni védelem aktualitását mutatja, hogy a védett személyek esetében sincs a kérdés megfelelően rendezve. Pontosan ezért szükséges a választott téma szakmai diskurzusának feltételeit is megteremteni. Figyelembe véve a téma elégtelen kezelését, felmerül a kérdés, hogy lehetséges-e hatékony védelem a megfigyeléssel (ellenfigyeléssel) szemben? Esetünkben a cél az, hogy módszertani eljárásokat kínáljunk az érintett személyek jogait és szabadságait közvetlenül sértő megfigyelések felderítésére és megelőzésére. Ez a kérdés alaposabb vizsgálatát igényli, figyelembe véve a mind a szlovák, mind az európai hatályos jogszabályok (Nyeste, 2016, p.16-43.) nyújtotta kereteket, megoldásokat. Azonban nem csak a jelenlegi helyzettel foglalkozom, hanem a jövőbeni intézkedések lehetőségével is, hiszen figyelemmel kell lenni a biztonsági helyzet esetleges megváltozására. Úgy ahogyan a múltban, ma is nagyon fontos megfogalmazni azokat a folyamatokat és eszközöket, amelyek bevetethők a megfigyelés kivédésére (Machiavelli, 2011, p.55). Ebben az esetben egy olyan törekvésről van szó, amely a jogszabályban meghatározott konkrét gyakorlati eljárást kínál és a védett személyek jogszabályokban meghatározott eljárásokkal folytatott védelmének elemzésére irányul. A tanulmány fókuszában a védett személlyel és a mindennapi tevékenységével kapcsolatos bűnözői ellenfigyelési tevékenységek elleni védelem lehetősége, és megvalósíthatósága áll. Az elsődleges törekvés az, hogy megfelelő intézkedéseket, eljárásokat, gyakorlati alkalmazásokat alakítsunk ki, amelyek hozzájárulnak a választott témáról szükséges szakmai vita sikeréhez is.

Megfigyelés, mint alapértelmezett adatszerzési eljárási módszer

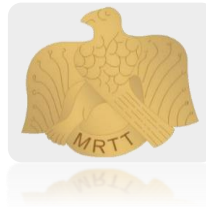
A megfigyelés egy általános adatszerzési eljárási módszer, amelyet számos területen alkalmaznak. Alapvetően arra szolgál, hogy információt és adatokat gyűjtsön a környezetről vagy egy adott jelenségről anélkül, hogy aktívan beavatkozna vagy megváltoztatná azt. A megfigyelés lehet strukturált vagy strukturálatlan. A strukturált megfigyelés esetében előre meghatározott kritériumok vagy adatok alapján gyűjtenek információkat. Ez általában statisztikai adatok, vagy az adott jelenség meghatározott aspektusainak rendszeres

monitorozására vonatkozik. A strukturálatlan megfigyelés rugalmasabb, és lehetővé teszi, hogy az észlelő szabadabban figyelje meg és rögzítse a tapasztalatokat. Ez a módszer általában minőségi adatokat eredményez, amelyeket később elemezhetnek vagy értelmezhetnek. A megfigyelés előnyei közé tartozik a valós idejű információgyűjtés, a természetes környezetben történő adatgyűjtés és az objektivitás. Ezekre az eljárásokra magas követelményeket kell támasztani. A megfigyelés egy konkrét célra és annak konkrét tevékenységeire összpontosul.

Ahhoz, hogy a titkos információgyűjtés során alkalmazott megfigyelés a várt eredményt hozza, taktikai és konspiratív elvek betartására kell összpontosítani. Itt azonnal ki kell térni a konspiráció általános elfogadott definíciójához, miszerint a megfigyelés sikerének alapvető és elengedhetetlen feltétele, a megfigyelési tevékenység titkosságára, amely a formáira, módszereire, technikáira és a megfigyelés során alkalmazott technikai eszközökre vonatkozó eljárások és intézkedések betartásából áll. Ha ezeket a figyelő csoport nem tartja be, akkor a folyamatban lévő megfigyelés lebukhat, dekonspirálódhat.

A választott téma szempontjából fontos elhatárolni a megfigyelés egyik fajtáját az objektumok biztonsági célú megfigyelését. A biztonsági megfigyelés az objektumok védelmére és biztonságának fenntartására szolgáló módszer. Ez magában foglalhatja az épületek, közlekedési csomópontok vagy más fontos helyszínek megfigyelését, amelyet annak érdekében végeznek, hogy azonosítsák és rögzítsék a potenciális fenyegetéseket, veszélyeket vagy illetéktelen tevékenységeket. A biztonsági megfigyelés lehetőséget ad a valós idejű információgyűjtésre, különösen a biztonsági szempontból érzékeny területeken. A biztonsági megfigyelés célja közé tartozik a bűncselekmények megelőzése, a veszélyes események rögzítése, a biztonsági intézkedések hatékonyságának értékelése és az incidensek utólagos vizsgálata. Fontos azonban megjegyezni, hogy a biztonsági megfigyelésnek is vannak jogi és etikai korlátai, amelyeket figyelembe kell venni. Például az adatvédelmi és a magánélet védelme kérdései merülhetnek fel, pont akkor, ha személyes adatokat vagy a nyilvánosság számára érzékeny információkat rögzítenek (Meteňko, 2002a, pp. 25-28). A megfigyelés két fajtáját az alábbiak szerint különíthetjük el. Támadó jellegű megfigyelés folyamán a megfigyelő csoport tagjai olyan jellegű információkhoz próbálnak eljutni, amelyek segítségével egy konkrét támadó stratégiát egy bizonyos cél ellen lehet fordítani. Esetünkben ez a cél egy védett

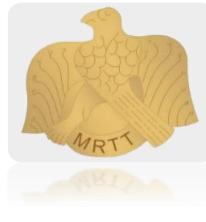

személy. Ezzel szemben a védelmi jellegű megfigyelés egy folyamat, ahol a védelmi csoport tagjainak észlelni és elemezni kell a műveleti terület egyes releváns tényezőit. Ezek alapján a védelmi csoportnak észlelni kell minden változást a térben, ahol mozoghat a védett személy. Beleértve a személyeket, gépkocsikat vagy más tényezőt, ami befolyásolhatja a védett személy biztonságát.

A bűnözői ellenfigyelés, mint a támadási ciklus része

Ebben az esetben egy konkrét személy védelme és biztonsága szempontjából elemezzük a megfigyelés folyamatát. Védett személyek bizonyos biztonsági háttérrel végzik a munkájukat, amelyre nemzetközi szerződések és megállapodások, valamint a nemzeti jogszabályok is utalnak. Ezt követően beszélhetünk a biztonságot fenyegető potenciális veszély esetekről, valamint a védett személy avagy védett objektum elleni támadásról. Személyek esetében ez magában foglalhatja az alábbiakat: merénylet, terrortámadás, emberrablás, szervezett bűnözői csoportok tevékenysége. Minden előre megtervezett támadást alapos és szofisztikált előkészítés előz meg. Egy ilyen támadási ciklus esetében nem hiányozhat a megfigyelés. Valós esetek elemzése alapján megállapítható, hogy a támadások többségében nem csupán egy véletlen cselekményről van szó. Ez történhet az előkészítő fázisban, valamint már az előrehaladott fázisban is, amikor egy adott célpont megfigyelése folyik. Nem kevésbé fontos az a megfigyelés, amit a támadó csoport közvetlenül az incidens elkövetése előtt realizál. Elkísérik a célszemélyt ahhoz a ponthoz, ahol lebonyolítják az akciót. Az utolsó fázis az esemény tényleges végrehajtása.

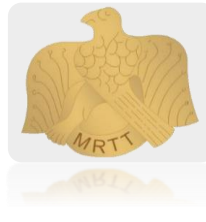
Miért van szükség az információgyűjtésre? Az érdeklődés tárgyára vonatkozó információk dokumentálása összegyűjtése, majd elemzése az elsődleges cél. Mindebbe bele tartozik a védett személy szokásainak, kapcsolatainak, család tagjainak, kollégáinak, tevékenységéről a lehető legtöbb információ megszerzése. (Nyeste-Szendrei, 2019, p. 56) Ezek azok, amelyek érdeklik a figyelő csoport tagjait. A támadó ciklus ezen szakaszában a védelmet nyújtó csoportnak, fel kell mérnie a védett személy mozgásának megfigyelésével járó kockázatokat is. Ilyenkor a személyek tevékenységére és járművek mozgására szükséges fókuszálni.

Magából a támadási ciklus jellegéből és fázisából adódóan a támadást közvetlenül megelőzően egy elsődleges cél figyelésére is fókuszálhat a támadó csoport. Ebben az esetben a védelmi csoport fontos feladata az, hogy előre megfontolt és minden részletben megtervezett útvonalváltozatot készítsen, minden egyes védett személy szállítása közben. Napi rutin teljes megszüntetése az egyik legnagyobb kihívás a védelem részéről. Ez nem könnyű feladat, főleg ha a védett személy napi szokásait is meg kell változtatni. Egyrészt alkalmazkodni kell a bekövetkező szituációhoz, másrészt pedig be kell tartani a biztonsági protokollt.

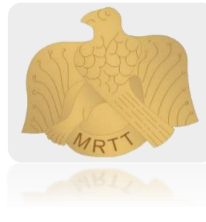
A megfigyelés valóban egy fontos része a támadási ciklusnak, különösen a célpont, vagy annak potenciális sebezhetőségének feltérképezése során. A támadók gyakran előzetes információkat gyűjtenek a célpontjukról, hogy megtudják, milyen biztonsági intézkedések vannak bevezetve, milyen sebezhetőségek vannak jelen, és hogyan lehetne azokat kihasználni. A megfigyelés során a támadók különböző módszereket alkalmazhatnak, amelyek kategorizálhatók. Passzív megfigyelés esetén a megfigyelés arra összpontosít, hogy információt gyűjtsön anélkül, hogy feltétlenül észrevehetővé válna a célpont számára. Például az interneten kutathatnak a célpontra vonatkozó nyilvánosan elérhető információk után, vagy megfigyelhetik a célpontot a közösségi médiában vagy más nyilvános fórumokon. Az aktív megfigyelés keretében a támadók közvetlen interakcióban lépnek a célponttal, vagy annak az infrastruktúrájával. De általánosságban az azonosítási adatok (felhasználó név, jelszó) megszerzése is külön kategória.

Az információk gyűjtésével és a megfigyeléssel a támadók jobban megismerhetik a célpontot, azonosíthatják a potenciális sebezhetőségeket, és kialakíthatják a támadási stratégiát. Ezután a ciklus következő fázisba léphet, amely reális lépéseket eredményezhet a támadás végrehajtásához. Fontos megjegyezni, hogy a megfigyelés nem kizárólagosan a támadók részére áll rendelkezésre. A védelem és a biztonság terén dolgozók is gyakran alkalmazzák a megfigyelést a rendszerekben és hálózatokban egyaránt, hogy azonosítsák a lehetséges fenyegetéseket és megelőzzék a támadásokat (Meteňko, 2002b, pp. 48-50).

A védett személy megfigyelése – cél és motiváció

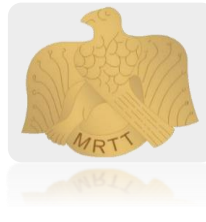
A védett személy megfigyelése olyan tevékenység, amelynek célja a védett személyek biztonságának és védelmének biztosítása. Ez a megfigyelés lehet fizikai megfigyelés, elektronikus megfigyelés, vagy a kettő kombinációja. A védett személyek megfigyelésének célja általában a veszélyek, fenyegetések, vagy bűncselekmények időben történő észlelése és megelőzése. Ez a tevékenység hozzájárulhat a személyes biztonság fenntartásához és a személyek védelméhez a lehetséges veszélyek ellen. A védett személy megfigyelése során alkalmazott módszerek és eszközök széles skálája létezik, amelyeket a konkrét helyzet és a biztonsági követelmények határoznak meg. Legfőbb célja egy konkrét, a védett személy elleni támadás előkészítése és végrehajtása szempontjából jelentős, várható esemény biztonsági szempontú megerősítése vagy dokumentálása. Az első fázisban megfigyelésre kerülhet egy konkrét célpont kiválasztása. Ebben a fázisban általános jellegű információgyűjtésre kerülhet sor. Ha a célpont meg van határozva, akkor az előkészítő fázisban általános információkra lesz igény. Ezek alapján a védelmi csoport hatékony intézkedéseket vezethet be a védett személy közvetlen környezetében. Ezeket a jeleket, indikátorokat kell a védelmi csoportnak meghatározni. Fontos és meghatározó tényező lesz ebben a ciklusban a környezet elemzése is. Ez magába foglalja a meghatározó tények és folyamatok elemzését a védett személy szempontjából releváns helyen és konkrét időszakban. Mindehhez szükséges egy elméleti koncepciót létrehozni, és feltenni a kérdést: mi az, ami a támadás végrehajtása szempontjából jelentős tényező? Ebben az esetben magát a megfigyelést nem folyamatos tevékenységként alkalmazzák, az vonatkozhat csak bizonyos időszakokra, résztvékenységekre is. Az ellenfigyelés elleni védekezés szempontjából meg kell határozni azokat a konkrét helyszíneket, vagy időszakokat, ahol és amikor a megfigyelést a legkisebb felfedezési kockázattal lehet megvalósítani. Ebben az esetben a támadók azt térképezik fel, hogy kivel tart kapcsolatot, vagy kivel és hol találkozik a védett személy. Támadási ciklus jellegéből és fázisából adódóan a támadást közvetlenül megelőzően egy elsődleges célpont megfigyelése is lehet prioritás. A támadás így nem egyenesen a védett személy ellen irányul, hanem akár a családtagok, vagy közeli munkatársak biztonságának veszélyeztetését is célozhatja. Az ilyen jellegű információgyűjtéssel összefüggő tevékenységet végző személyeknek, csoportoknak viszont

nagyon magas szintű kiképzésben kell részesülniük. Ha a figyelő csoport különböző képességű és tudású tagokból áll, akkor előbb vagy utóbb nyilvánvalóvá válnak az egyes elemek gyengeségei. Ez a tény pont a védelmi csoport előnyére szolgálhat, abban az esetben ha ezeket az indikátorokat tudja észlelni és gyorsan elemezni. Az észlelhető konkrét változások a környezetben, úgymint különböző jelenségek, események, valamint az egyének és csoportok viselkedése is indikátorként jelenhet meg. Ebben az esetben minden az általánostól eltérő, a helyzetbe nem illő változásra utaló jel, bizonyos veszélyt idézhet elő. A kérdés részletesebb kifejtésével kiinduló ponthoz juthatunk a jövőre vonatkozó intézkedések és eljárások kidolgozásához. Ehhez bizonyos feladatokat kell meghatározni: 1. A hatékony védelemhez szükséges feltételek megteremtése. 2. A védett személy megfigyelésére irányuló indikátorok megnevezése. 3. Minősített adatok és információk gyűjtése a megfigyelt személyről, objektumról, továbbá a megfigyelés idejéről és módjáról. 4. Az adatok értékelése alapján feltárni a gyakorlati hiányosságokat és potenciális kockázatot a védelem tényleges megvalósításában. 5. Ajánlások, eljárások és intézkedések módosításának meghatározása a személyek hatékony védelmének biztosítására. 6. Új módszertani eljárások bevezetése a személyvédelmi feladatok ellátására, valamint a védelmi csoport egyes tagjainak képzésére. (Tallo, Rak and Tureček, 2006, pp. 25-30).

A bűnözői ellenfigyelés felfedése, mint lehetőség a támadás megghiúsítására

A megfigyelés sikere, az ellenfigyelés kiszűrése a figyelő csoport egyes tagjainak kiválasztásától és a tagok együttműködésétől függ. Pontosan ezért elengedhetetlen a magas szintű kiképzésük. A figyelő csoport tagjai nem minden támadó és védekező jellegű fázisban azonosak. Itt is döntő szerepet játszik a létszám faktor. A tagok megfelelő kiválasztása az egyes figyelési szakaszokhoz, valamint a tervezett konkrét feladatokhoz és helyzetekhez egyaránt illeszkedhet. A kellő kreativitás és a természetes viselkedés képessége az egyes tagok nagy erőssége. A figyelő csoport tagjai bevetésére használni lehet előre elkészített műveleti terveket, ahol konkrét megfigyelőket választanak egy-egy bizonyos feladatra. A védelmi csoportnak különös figyelmet kell fordítani a közelben mozgó emberek viselkedésére. A megfigyelés sikeressége nagy részben a megfigyelő csoport tagjainak létszámától függ. Kisebb megfigyelő csoportnál nagyobb a dekonspiráció veszélye. Nagyon fontos tényező a technikai

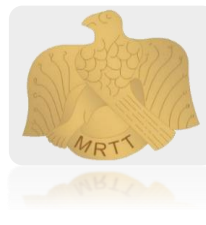

támogatás. Megfelelő gépjármű, adóvevő készülék, ruhatár nélkül csak nehezen lehet kivitelezni egy megfigyelési feladatot. Ebben az esetben a technikai készülékeknek is speciális kivitelezésük van. Ezeken keresztül az információ átadása is bizonyos protokollt tartalmazhat (Šváb, 1995, pp. 5-8).

Figyelmetlenség, tapasztalatlanság, alacsony szintű kiképzés és ezek kombinációja, mint a hatékony megfigyelést gátló tényezők

Minden figyelő csoport egy bizonyos célt akar elérni. Első fázisban általános információk gyűjtésére irányul a tevékenységük. Illetve lehet olyan információk és információs jellegű adatok gyűjtéséről is szó, mint például a napi rutin, indulási és érkezési időpontok, időintervallumok, rendszeres látogatások, járőrözés, személyek mozgási módjai, szokásai. Az információk összegyűjtése után azok elemzésre kerülnek, és meghatározzák a cselekvés menetét. A folyamatot egy időre meg is szüntethetik. Releváns információk összegyűjtéséhez elegendő idő szükséges. A védelmet biztosító csoportnak figyelembe kell venni azt a tényt, hogy a védett személy napi védelmi rezsimjét valaki megfigyelheti. Minél kisebb egy figyelő csoport, annál kevesebb feladatot tud ellátni. Ha ugyanazt az embert a nap folyamán több helyszínen észlelik, az valószínűleg nem csak a véletlen műve. A védelmi csoport minden egyes tagjára jellemző ez a kételkedő hozzáállás. Ugyanazon személy ismételt megjelenése, a ruházatváltás, a járművek váltakozása ez mind a megfigyelés tárgya lehet. A személyvédelmet biztosító csoportnak figyelembe kell vennie ezeket a körülményeket. A példalózó jelleggel említett tényezők a védett személy megfigyelésének észlelésére szolgáló indikátorokként szolgálhatnak. A kisebb létszámmal dolgozó figyelő csoport felfedésére irányuló indikátorok jobban észrevehetőek a konkrét folyamatok térbeli és időbeli kontextusában. A támadó csoport taktikai, vagy technikai hibát követhet el a megfigyelés folyamán. Ez a hiba észlelhető, mint konkrét indikátor a térben, ahol a védett személy tartózkodik vagy mozog.

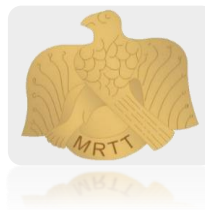
Minden megfigyelés sajátos jelleget hordoz magában. Az információ relevanciája fontos tényező ebben a folyamatban. Ha viszont a védelmi csoport elegendő indikátorhoz jutott arról, hogy a folyamatban lévő megfigyelés a védett személy ellen irányul, akkor elhárító jellegű viselkedést vethet be a védelmi csoport. A megfigyelés olyan útvonalakon és időintervallumokban történhet, amelyek a támadási ciklus érdeke szempontyából relevánsak.

Védelmi szempontból fontos, hogy a megfigyelő járműveken, a ruházaton, a személyek mozgásán és a térben zajló eseményeken lévő markáns jeleket, változásokat felismerjék és dokumentálják. A személyes megfigyelések elhárítása és felfedése jelentős hatással lehet a védelem biztosítására. Az elhárítás és a felfedés célja az, hogy megakadályozzák vagy feltárják az illetéktelen vagy káros tevékenységeket, valamint megvédjék az emberek jogait és személyes biztonságát. Az ilyen intézkedések hozzájárulhatnak a megelőzéshez. A személyes megfigyelések elhárítása lehetővé teszi, hogy a lehetséges támadók vagy veszélyforrások ne legyenek képesek figyelni, megtervezni vagy végrehajtani a káros tevékenységeiket. Ez megelőző hatást eredményezhet, és csökkentheti a biztonsági fenyegetések kockázatát.

A bűnözői ellenfigyelés felderítéséhez vezető körülmények

A megfigyelés első fázisa nagyon fontos, mivel itt a bűnözői ellenfigyelés kiindulópontjáról van szó. Egy előre megtervezett folyamat kezdetére egy konkrét időpontot kell meghatározni, ahol a megfigyelt személy kezdi a napi rutinját. Pont ezekre a kiindulási pontokra, helyekre kell fókuszálni a védelmi csoportnak. A megfigyelés megkezdésének legnagyobb valószínűsége azon alapul, hogy a megfigyelt személy milyen rendszerességgel és időben tartózkodik egy adott helyen, vagy területen. A megfigyelés észlelésének legnagyobb lehetősége éppen ezért a kiindulási helyen lehetséges. Egyben meghatározza azt a helyet is, ahonnan a megfigyelést célszerű végrehajtani. Továbbá annak részleteire is információkkal szolgálhat, azaz, hogy melyek a megfigyelés lehetőségei, hogyan és hol lehet elkezdni, és milyen a módszer (gyalogos megfigyelés, járműből, kamerarendszerek vagy drón segítségével, illetve egyéb technikai eszközzel) választása indokol. A védelmi csoport pedig a lehetséges elfogási pontokra összpontosít. Elemzi a személyek és járművek mozgását a kiemelt pontokon, helyeken vagy adott útvonalon. A rendelkezésre álló információk alapján határozza meg a védelmi csoport és a biztonsági protokollt, folyamatot az útvonalon való mozgás során. Ezek alapján a védelmi csoport megváltoztatja az intézkedéseket, ha az operatív szituáció elemzése után, felbukkan konkrét veszélyhelyzetre irányuló jelzés. Lehetséges intézkedések például az útvonal változtatás, alternatív útvonalak tervezése. Járművek változtatása akár típus, akár szín alapján. A jármű mozgatása a kísért védett személlyel, vagy védett személy nélkül. Útvonalon

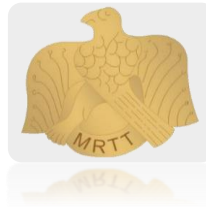
előre elhelyezett járművek kihasználása (erre ideális hely a parkoló, vagy garázs). Előre előkészített helyzetek az útvonal történő rejtett mozgáshoz, álcázáshoz.

Összegzés

Miért pont a megfigyelés, és a megfigyelés elleni védelem egy méltó téma az akadémiai diskurzushoz? Ez a téma már több ideje foglalkoztat és konkrét szituációban is találkoztam vele a munkám során. Nagyon sok kérdés merülhet fel ezzel kapcsolatban, amelyek - az adatok szenzitív jellegénél fogva - közvetlenül nem publikálhatók, de az általános biztonság témakörében mégis figyelemre méltók. A védett személyek megfigyelésével kapcsolatos összes lehetséges szituációra nincs felkészülve és kiképezve egy konkrét védelmi csapat sem. A bűnözői ellenfigyelés, megfigyelés elleni védelemhez szükséges ismeretek létét csak a kiképzés és a valós védelmi szituációk kivitelezésénél lehet tapasztalni. Ehhez szükséges módszertani eljárásokat bevezetni már a kiképzés folyamán. Itt a legfontosabb a megfigyelés mechanizmusának egyes tényezőit helyesen és egyértelműen megfogalmazni, majd bevezetni a képzés tematikájába. Ebből érthető a törekvésem, hogy gyakorlatban elérhető eredmények alapján bemutathassam a módszer működését. Végül itt a védett személyek nemkívánatos megfigyelésének, bűnözői ellenfigyelésének folyamata az, ami az érdeklődési kör középpontjába kerül. A munkám során elsődleges forrásokat tártam fel, ahol a szlovák és cseh és magyar dokumentumokat találtam. Itt sem tudtam megfelelő mértékben hozzá jutni a releváns dokumentumokhoz. A célom ennek ellenére mégis az, hogy egy szakmai vitát tudjunk kezdeményezni a témáról és annak biztonsági jelentőségéről.

Irodalomjegyzék

1. Machiavelli, N., (2011): Vojenské umenie, Thetis, Martin.
2. Mesároš, M., Kelemen, M., Križovský, S., (2011): Ochrana osôb a majetku, teória a prax, Akadémia Policajného zboru, Bratislava.
3. Meteňko, J., (2002a): Sledovanie I., Akadémia Policajného zboru, Bratislava.
4. Meteňko, J., (2002b): Sledovanie v bezpečnostných činnostiach, Akadémia Policajného zboru, Bratislava.
5. Nyeste, P. (2016): Speciális nyomozási tevékenységek az Európai Unió egyes tagállamaiban, Belügyi Szemle, Budapest, 2016/3.

6. Nyeste, P.-Szendrei, F. (2019): Nemzetbiztonsági Szemle 7/2.
7. Šváb, Z., (1995): Technická ochrana osôb, Policejní akademie, Praha.
8. Tallo, A., Rak, R., Tureček, J., (2006): Moderné technológie ochrany osôb a majetku, Akadémia policajného zboru, Bratislava.